

Rapport

Ervaringen met zeven jaar opvang van asielzoekers in AZC Overloon

Colofon

Uitgave

I&O Research

Amsterdam / Enschede

Rapportnummer

2021/103

Datum

21 april 2021

Opdrachtgever

Gemeente Boxmeer

Auteurs

Jaap Bouwmeester

Frank ten Doeschot

Gwendolyn van Straaten

Anne Vlaanderen

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting en conclusies	5
I Aanleiding en doelstelling	5
II Verantwoording	5
III Ervaringen met het AZC	5
IV Informatievoorziening en optreden bij overlast	7
V Algemeen draagvlak voor opvang asielzoekers	9
VI Draagvlak voor continuering AZC Overloon	9
VII Aandachtspunten voor besluitvorming over verlenging	10
VIII Leerpunten en lessen uit zeven jaar opvang van asielzoekers	11
1. Inleiding	13
1.1 Aanleiding	13
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	14
1.3 Uitvoering	14
1.3.1 Diepte-interviews stakeholders	14
1.3.2 Inwonersenquête	15
1.3.3 Klankbordgroep	16
1.4 Leeswijzer	17
2. Ervaringen met zeven jaar AZC Overloon	18
2.1 Ervaringen van stakeholders	18
2.1.1 Verwachtingen van stakeholders bij de opening van het AZC	18
2.1.2 Ervaringen van stakeholders met het AZC Overloon	18
2.2 Ervaringen van inwoners	21
2.2.1 Persoonlijke ervaringen van inwoners	21
2.2.2 Ervaren overlast en onveiligheid door inwoners	24
2.2.3 Gevolgen voor de woonomgeving	29
2.3 Informatievoorziening	32
2.3.1 Externe communicatie over AZC Overloon	32
2.3.2 Waardering van inwoners voor de informatievoorziening	33
2.4 Optreden bij overlast	35
3. Maatschappelijk draagvlak voor opvang asielzoekers	39
3.1 Draagvlak algemeen	39
3.1.1 Perspectief stakeholders	39
3.1.2 Perspectief inwoners	39
3.2 Draagvlak continuering van het AZC	43
3.2.1 Perspectief stakeholders	43
3.2.2 Perspectief inwoners	44
3.3 Voorwaarden voor verlenging	44
3.3.1 Perspectief stakeholders	44
3.3.2 Perspectief inwoners	47

4.	Leerpunten en lessen	53
4.1	Lessen en leerpunten voor gemeente Boxmeer (bij mogelijke verlenging)	53
4.2	Lessen en leerpunten voor andere gemeenten	55
	Bijlage 1 Lijst van geïnterviewde stakeholders	56
	Bijlage 2 Responssamenstelling inwonersenquête	57
	Bijlage 3 Verdiepende analysetabellen	60
	Bijlage 4 Vragenlijst bewonersenquête	72

Samenvatting en conclusies

I Aanleiding en doelstelling

In de zomer van 2014 opende het AZC Overloon de deuren. De opvanglocatie ligt tussen de dorpen Stevensbeek (gemeente Sint Anthonis) en Overloon. Met name de laatste jaren staat het aanvankelijk ruime draagvlak voor de opvang van asielzoekers onder druk. De achtergrond hiervan is toenemende overlast, criminaliteit en een aantal ernstige incidenten die door een kleine groep asielzoekers wordt veroorzaakt. De huidige bestuursovereenkomst waarin de opvang is geregeld, loopt in 2022 af. Om een goed onderbouwd besluit over de continuering van het AZC te kunnen nemen, is een onderzoek uitgevoerd naar de ervaringen van omwonenden, maatschappelijke partners en andere stakeholders met de opvang van asielzoekers in het AZC Overloon, wat het draagvlak is voor toekomstige opvang van asielzoekers en onder welke voorwaarden verlenging kan plaatsvinden. Met als neven doel het aandragen van leerpunten die wellicht ook elders van belang kunnen zijn.

II Verantwoording

Voor het in beeld brengen van de ervaringen van maatschappelijke organisaties, ketenpartners en andere professionals, en belanghebbenden zijn in januari tot en met maart 2021 26 diepte-interviews afgenomen. In de gesprekken is onder andere ingegaan op de ervaringen met het AZC Overloon sinds de opening in 2014, de ontwikkeling en aanpak van crimineel en overlastgevend gedrag en de lessen die te trekken zijn.

Daarnaast is in februari 2021 een inwonersenquête gehouden in de tien omliggende dorpen van AZC Overloon: Groeningen, Holthees, Maashees, Overloon, Vierlingsbeek en Vortum-Mullem in gemeente Boxmeer, en Oploo, Sint Anthonis, Stevensbeek en Westerbeek in gemeente Sint Anthonis. Alle 13.480 inwoners van 16 jaar en ouder in het onderzoeksgebied zijn met een persoonlijke brief uitgenodigd om door middel van een online enquête hun mening te geven over de ervaringen met het AZC Overloon en het draagvlak voor verlenging. De respons was met 4.268 ingevulde vragenlijsten (32%) boven verwachting voor een enquête volgens deze opzet. In de dorpen Overloon en Stevensbeek rondom het AZC heeft ongeveer de helft van de inwoners deelgenomen en in de verder weg gelegen dorpen ongeveer een kwart. De resultaten van de inwonersenquête hebben betrekking op alle personen die via de vragenlijst hun mening over dit onderwerp hebben gegeven en er is dan ook geen weging toegepast, noch is non-respons onderzoek uitgevoerd naar de mening van de groep inwoners die niet heeft gereespondeerd.

III Ervaringen met het AZC

Verwachtingen bij opening AZC niet uitgesproken positief of negatief

De dorpsvertegenwoordigers die de opening van het AZC in 2014 hebben meegemaakt, gaven aan dat ze zelf destijds neutraal tegenover de komst van het AZC stonden. Signalen die ze uit hun omgeving opvingen, wezen erop dat de achterban niet uitgesproken positief of negatief tegen de komst van het AZC aankeek. Er waren wel inwoners (waaronder omwonenden van het AZC), die tegen de komst van het AZC waren, maar dit was niet de meerderheid. In het perspectief van de maatschappelijke weerstand die er in de periode 2014-2016 was tegen de vestiging van AZC's in den lande, lijkt het opstarten van het AZC in Boxmeer relatief rustig te zijn verlopen.

Omslagpunt in 2019 met de komst van veiligelanders waaronder AMV'ers

Uit de gesprekken met stakeholders komt een breed gedragen beeld naar voren dat er sprake was van een 'omslagpunt' in 2019. Zowel in de ervaringen die men zelf heeft met de bewoners uit het AZC, als hoe volgens hen inwoners van de dorpen tegen het AZC aankijken. In de eerste jaren van het AZC was er nauwelijks sprake van overlast, op incidenten na. De laatste één à twee jaar is de ervaren overlast sterk toegenomen. De oorzaak die hiervoor wordt benoemd is een veranderde doelgroep op het asielzoekerscentrum. Er is sprake van een groep vluchtelingen uit veilige landen, waaronder AMV'ers (alleenstaande minderjarige vluchtelingen), die voor deze overlast zorgen. Locaties waar overlast en criminaliteit door asielzoekers zich voordoen zijn: de PLUS-supermarkt in Overloon (winkeldiefstal, fysieke of verbale bedreiging van het personeel), de directe omgeving van het AZC en op de looproute naar de supermarkt (woninginbraken, vernielingen, fietsendiefstal, betreden privéterrein), het centrum van Venray (winkeldiefstal, vandalisme) en in het openbaar vervoer (zwart rijden, intimidatie buschauffeurs). In het afgelopen jaar waren er daarnaast twee zwaardere incidenten die veel impact hebben gehad in de gemeenschap: de aanranding van een minderjarig meisje en mishandeling van een oudere man bij een woninginbraak.

Veel ketenpartners wijzen erop dat het – naar verhouding – een kleine groep asielzoekers is dat deze overlast veroorzaakt. Ook bij omwonenden en dorpsvertegenwoordigers is dit besef aanwezig. Het wordt door professionals in de vluchtelingenketen betreurd dat door de incidenten in de afgelopen periode de nadruk vooral op de overlast ligt en minder of niet op de dingen die wel goed gaan, zoals de vluchtelingen die er wel het beste van proberen te maken.

De overlastgevende asielzoekers kenmerken zich door verschillende vormen van problematiek, zoals gedragsproblemen, verslaving en een uitzichtloos bestaan. Dit vergroot het risico om in criminaliteit te vervallen, of heeft er voor gezorgd dat ze al in criminaliteit vervallen zijn. Deze groep fluctueert door de jaren heen naar aantal en land van herkomst. Een deel van de stakeholders waaronder omwonenden, dorpsraden en partijen in de vluchtelingenketen, zoals NIDOS, AVIM en vluchtelingenwerk hebben de indruk dat de groep veiligelanders in het laatste jaar tot anderhalf jaar in omvang is toegenomen in AZC Overloon. Dit wordt gekoppeld aan een toename van de overlast en dat leidt tot meer weerstand tegen het AZC vanuit met name inwoners, maar ook ondernemers. Ook zorgt de toename van overlast voor meer belasting bij de instanties die deze overlast moeten aanpakken, zoals politie en justitie, waar al sprake is van capaciteitstekort.

Terugkijkend naar de verwachtingen bij de opening van het AZC in 2014, geven vier van de tien inwoners aan op dit moment meer overlast te ervaren dan zij vooraf verwacht hadden. Deze 'scheefheid' tussen verwachtingen vooraf en huidige werkelijkheid speelt in de direct omliggende dorpen Stevensbeek en Overloon in sterkere mate dan in de verder weg gelegen dorpen.

Negatieve ervaringen overheersen positieve ervaringen bij inwoners

Driekwart van de inwoners geeft aan eigen ervaringen te hebben met bewoners van het AZC. Het aantal inwoners met negatieve ervaringen is groter dan het aantal inwoners met positieve ervaringen. De positieve ervaringen liggen deels op het persoonlijke, dagelijkse vlak, maar er worden ook positieve effecten op samenleving en lokale economie genoemd.

De meest genoemde positieve ervaringen met het AZC zijn:

- men heeft ervaren dat bewoners van het AZC veelal vriendelijke mensen zijn;
- men ziet dat voornamelijk de gezinnen zich proberen aan te passen aan de maatschappij;
- men is door het AZC in aanraking gekomen met andere culturen;
- het voormalige gevangenisterrein heeft een zinvolle benutting gekregen;
- door de komst van het AZC ontstaat meer begrip voor mensen die gevlucht zijn uit een onveilig land;
- extra werkgelegenheid en nieuwe klandizie voor winkels en ondernemers.

Negatieve ervaringen betreffen met name een gevoel van onveiligheid en overlast:

- bewoners van het AZC veroorzaken rommel, intimidatie en (geluids)overlast;
- rondhangen en het op straat lastig vallen van mensen;
- verstoring van de rust en het woongenot, en onveiligheidsgevoelens bij inwoners;
- men ervaart een toename van vermogens- en geweldsdelicten;
- gevaarlijke situaties in het verkeer;
- men heeft het beeld dat asielzoekers vooral ‘gelukszoekers’ zijn uit veilige landen.

Incidenten hebben een grote impact op veiligheidsgevoel in de hechte dorpsgemeenschappen

Er is sprake van hechte gemeenschappen in de dorpen rondom het AZC. De incidenten die zich voordoen zijn snel bekend bij een grote groep inwoners en hebben impact op heel de gemeenschap. De grote impact is terug te zien in de resultaten op de enquête. Meer dan zes op de tien inwoners ervaren overlast van bewoners van het AZC: 25 procent ervaart veel overlast en 38 procent ervaart een beetje overlast. De ervaren overlast vertoont veel overlap met de hierboven door inwoners genoemde negatieve ervaringen en bestaat uit geluidsoverlast, dreiging, lastigvallen van vrouwen, groepsvorming, diefstal en rondhangen op straat. Dit leidt tot een navenant aandeel van de bevolking dat zich wel eens onveilig voelt door de aanwezigheid van het AZC in Overloon: 21 procent geeft aan zich vaak onveilig te voelen en 36 procent voelt zich soms onveilig. In verder weggelegen dorpen voelt minimaal een op de tien inwoners zich vaak onveilig door het AZC, en in Stevensbeek en Overloon loopt dat op tot respectievelijk 43 en 28 procent van de inwoners. Intimiderend gedrag, bedreiging en groepsvorming vormen de redenen waarom inwoners zich onveilig voelen. Inwoners geven ook aan dat de lokale berichtgeving over asielzoekers hen beangstigt.

Toegenomen onveiligheid kan komen door een daadwerkelijke toename van (ernstige) delicten, maar het kan ook worden veroorzaakt doordat het gevoel van onveiligheid is versterkt, mogelijk gevoed door informatie op (sociale) media of ervaringen van andere inwoners. Dit mechanisme wordt door enkele professionals benoemd en zorgt enerzijds voor een discrepantie tussen objectieve en subjectieve veiligheid en anderzijds voor stigmatisering van asielzoekers.

IV Informatievoorziening en optreden bij overlast

Inwoners niet tevreden over instanties die over hun veiligheid moeten waken

Er heerst verdeeldheid bij inwoners over de mate waarin de politie adequaat optreedt bij overlast en onveilige situaties ten gevolge van het AZC. Minder dan een derde is tevreden en een kwart is ontevreden. Wanneer er sprake is van daadwerkelijk strafbare feiten, zijn de geïnterviewden die hiermee te maken hebben gehad het er over eens dat de politie snel en voortvarend handelt nadat ze een melding hebben gedaan. Verklaringen voor ontevredenheid zijn het gevoel dat de politie niet handhavend optreedt bij incidenten of te laat is vanwege lange aanrijtijden.

Er is volgens een omwonende een terughoudendheid om aangifte te doen, omdat het gevoel heerst dat hier niks mee gedaan wordt. Het Openbaar Ministerie herkent dit sentiment, via de ketenmariniers worden inwoners gestimuleerd om aangifte te doen. Bij ondernemers speelt het gegeven dat men er snel vanaf wil zijn, en daarom geen aangifte doet.

Inwoners zijn niet tevreden over de wijze waarop de gemeente Boxmeer hun belangen vertegenwoordigt. Zo is maar een op de acht inwoners positief over de informatievoorziening over het AZC Overloon. De belangrijkste reden hiervoor is het gebrek aan informatie en transparantie. Inwoners hebben het idee dat er veel wordt achtergehouden en negatieve gebeurtenissen niet naar buiten worden gebracht. Zij ervaren dat zij pas geïnformeerd worden op het moment dat er al beslissingen zijn genomen. Ze willen graag vooraf betrokken worden. De klankbordgroep, die bij de komst van het AZC is opgezet, wordt door de geïnterviewde omwonenden en de dorpsraden als prettig ervaren. Zij hebben zelf zitting in de klankbordgroep en tijdens overleggen kunnen ze met hun vragen terecht en wordt antwoord gegeven door de leiding van het AZC. Ook de WhatsAppgroep, die er sinds ongeveer een jaar is, wordt gezien als een positieve bijdrage aan de communicatie.

Overlast versterkt samenwerking in de asielketen

De toename in overlast zorgt voor extra werk en negatieve ervaringen van medewerkers bij de organisaties die betrokken zijn bij de aanpak van overlast en/of een rol spelen in de vluchtelingenketen. Dit gaat gepaard met een capaciteitsgebrek bij politie en Openbaar Ministerie. Een positieve ontwikkeling is dat de lijnen korter zijn geworden en er een hechtere samenwerking is ontstaan. Dit is volgens betrokkenen in algemene zin noodgedwongen ontstaan vanuit de toename in overlast, en in specifieke zin door de inzet van de ketenmariniers. De partijen op en om het AZC vinden elkaar in verschillende overlegstructuren en delen informatie met elkaar. Deze overlegstructuren zijn deels wisselend van samenstelling. Overleggen zijn onder andere het Lokaal Ketenoverleg (LKO), het Multidisciplinair overleg Veiligelanders en veiligheidsoverleggen. Een ontwikkeling die wordt genoemd in de informatiedeling van overlastgevende asielzoekers is de Top-X lijst. Dat door privacyregels informatie op persoonsniveau niet (met elke partij) kan worden gedeeld, belemmert een optimale persoonsgerichte aanpak. Partijen die aan deze overleggen deelnemen zijn partijen die onderdeel zijn van de vluchtelingenketen (zoals COA, AVIM, Dienst Terugkeer en Vertrek), maar ook partners die niet in de vluchtelingenketen zitten maar wel betrokken zijn bij het AZC of in aanraking komen met asielzoekers uit het AZC Overloon. Zoals het openbaar vervoersbedrijf, de politie en het beveiligingsbedrijf Secutor Security dat straatcoaches levert. Met gemeente Venray heeft Boxmeer sinds twee à drie jaar een intensievere samenwerking met betrekking tot het AZC Overloon, vanwege de signalen dat overlastgevende asielzoekers zich mengden in het Venrayse criminele circuit. Deze samenwerking heeft geleid tot de operationele werkgroep Veiligelanders. Met gemeente Sint Anthonis is minder intensief contact; de burgemeester neemt deel aan de klankbordgroep, maar er is geen frequente overlegstructuur.

Bij de professionals en (keten)partners bestaat het beeld dat overlast sneller en beter wordt aangepakt dan een aantal jaar terug. Partijen en instanties zitten dichter op de overlastgevende groepen asielzoekers.

Door de geïnterviewde omwonenden, dorpsraden en ondernemers wordt herkend dat de aanpak van overlast en criminaliteit de laatste jaren is verbeterd. Maar volgens hen wordt de kern van het probleem niet aangepakt, namelijk het terugdringen van de overlastgevende groep asielzoekers.

Het beeld bestaat dat de asielzoekers die vanwege het veroorzaken van overlast uit het AZC worden gezet, worden 'aangevuld' door een nieuwe groep asielzoekers, die ook weer voor overlast kunnen gaan zorgen. De aanpak van overlast blijft volgens hen voornamelijk reactief, in plaats van proactief of preventief.

V Algemeen draagvlak voor opvang asielzoekers

Maatschappelijke stakeholders zien opvang asielzoekers uit onveilige landen als plicht

Vanuit de gesprekken met omwonenden, ondernemers, dorpsraden en schoolgemeenschappen komt een breed gedragen beeld naar voren dat het goed is dat Nederland asielzoekers opvangt en de gemeente Boxmeer hieraan een bijdrage levert. Men ziet het als een 'plicht' van een welvarend land als Nederland om personen op te vangen die in levensbedreigende of erbarmelijke situaties zitten. Men maakt hier wel een scherp onderscheid in personen uit onveilige en personen uit de zogeheten veilige landen. Een deel van deze veiligelanders veroorzaakt overlast, wat in de ogen van de maatschappelijke stakeholders het draagvlak voor de opvang van vluchtelingen heeft doen afnemen.

Steun bij inwoners voor een AZC neemt af naarmate het 'dichterbij' komt

Bijna vier van de tien inwoners vinden het een goede zaak dat Nederland asielzoekers opvangt, ruim een derde staat hier neutraal in en een kwart vindt dat geen goede zaak. Naarmate de opvang van asielzoekers 'dichterbij' komt, wordt de steun minder. Want over de aanwezigheid van een AZC in hun woonomgeving is een meerderheid negatief.

VI Draagvlak voor continuering AZC Overloon

Steun voor verlenging wordt door maatschappelijke stakeholders gekoppeld aan bewonerssamenstelling

Omwonenden, dorpsraden en ondernemers staan negatief tegenover verlenging wanneer er asielzoekers uit veilige landen worden geplaatst in AZC Overloon. Het is voor hen belangrijk dat de veiligheid van de gemeenschap gewaarborgd is. Ook het draagvlak onder inwoners voor het voortbestaan van het AZC wordt als een belangrijke voorwaarde genoemd door een aantal geïnterviewden. Dit wordt nu ondermijnd door een overlastgevende groep asielzoekers.

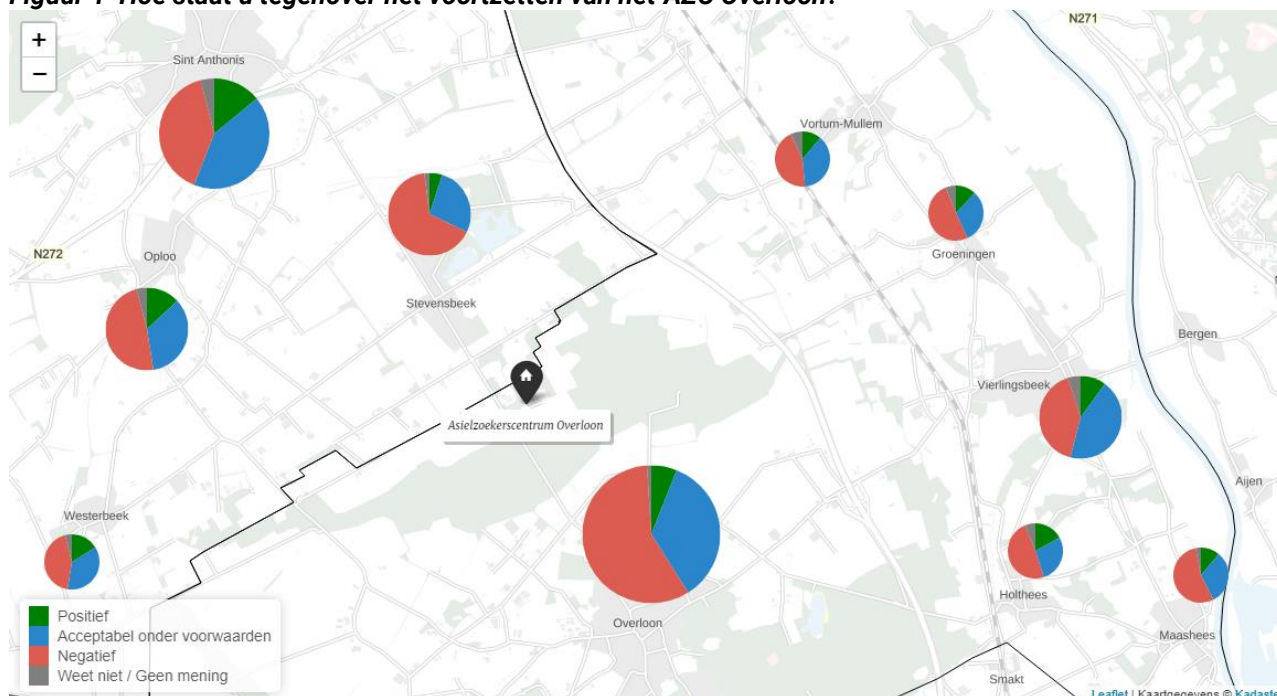
De instanties die in en rondom het AZC en in de vluchtelingenketen opereren en samenwerken, staan, vanuit professioneel oogpunt, positief tegenover de verlenging van het AZC. Waarbij aangetekend dat het niet aan hen is om hierover een oordeel te geven over deze verlenging, omdat dit een politiek besluit is. Redenen die worden aangedragen waarom men positief tegenover een mogelijke verlenging staat, zijn dat de samenwerking steeds beter gaat en dat er expertise is opgebouwd. Wanneer het AZC niet verlengd wordt, gaat deze expertise verloren en moet dit ergens anders weer worden opgebouwd. Dit wordt als zonde ervaren.

Nipte meerderheid van inwoners staat negatief tegenover continuering

Een op de tien inwoners (10%) staat positief tegenover het voortzetten van het AZC Overloon. Ruim een derde (36%) vindt de voortzetting acceptabel onder voorwaarden en iets meer dan de helft (51%) staat negatief tegenover de voortzetting.

De mate waarin inwoners positief of negatief tegenover de voortzetting staan, hangt samen met de nabijheid van het AZC Overloon (figuur 1). De inwoners van Overloon (58% is negatief) en Stevensbeek (66%) staan het meest afwijzend tegenover een continuering van het AZC Overloon.

Figuur 1 Hoe staat u tegenover het voortzetten van het AZC Overloon?

VII Aandachtspunten voor besluitvorming over verlenging

Omwonenden, ondernemers en dorpsraden stellen als voorwaarde voor verlenging dat de criminaliteit en overlast als gevolg van het AZC moeten worden opgelost zodat de inwoners niet langer gevoelens van onveiligheid ervaren. Zij geven aan: pas als er veiligheid is, ontstaat er draagvlak voor opvang van asielzoekers en kan er gezamenlijk (inwoners, AZC, asielzoekers) weer worden begonnen met het benutten van kansen die het AZC kan bieden voor integratie en kennismaking met een multiculturele samenleving. Bij de aanpak van overlast en onveiligheid ligt in hun ogen de sleutel bij het weren van overlastgevende veiligelanders en AMV'ers. Tegen deze groepen is grote weerstand bij de bevolking, zo laten ook de resultaten van de inwonersenquête zien. In een open vraag naar voorwaarden voor verlenging wordt gepleit voor een strengere aanpak van deze groep (meer toezicht en strengere straffen), bij voorbaat niet huisvesten in het AZC en een kleiner AZC dat meer in verhouding staat tot de bevolkingsomvang van Stevensbeek en Overloon. Desgevraagd vinden zes op de tien bewoners dat de bevolkingssamenstelling van het AZC moet worden veranderd en zijn zeven op de tien van mening dat de capaciteit moet worden teruggebracht.

In deze context worden de volgende praktische voorwaarden door inwoners en andere stakeholders aangedragen ten aanzien van voortzetting van het AZC. De voorwaarden zijn in willekeurige volgorde en clustering weergegeven:

Bewonerssamenstelling

- meer gezinnen in het AZC en geen/minder alleenstaande (minderjarige) mannen;
- het terugbrengen van de capaciteit van het AZC (beter in verhouding tot het inwonertal van de omliggende dorpen);
- het verminderen van onderlinge spanningen tussen asielzoekers door rekening te houden met herkomstland en cultuur;
- geen personen op de top X lijst in het AZC.

Veiligheid en toezicht

- verantwoordelijke instanties meer tools in handen geven zodat sneller en strenger kan worden opgetreden (v.b. overplaatsen/uitzetten) bij daders van misdrijven;
- meer capaciteit en middelen zodat intensiever toezicht kan worden gehouden op het moment dat asielzoekers zich buiten het AZC bevinden;
- meer controle en een strenger regime op het AZC.

Preventie

- zorgen voor een zinvolle dagbesteding (werk, activiteiten, begeleiding) om verveling te voorkomen.

Betrekken en informeren van omwonenden, inwoners van de dorpen en andere lokale stakeholders

- Stevensbeek / gemeente Sint Anthonis niet vergeten bij besluitvorming;
- een betere meldingenstructuur voor burgers, met daarbij een terugkoppeling van afgehandelde zaken;
- minder vrijblijvendheid ten aanzien van de klankbordgroep;
- betere communicatie naar lokale stakeholders over overlastsituaties en het aanpakken daarvan;
- zorgen dat inwoners beter op de hoogte zijn van de positieve dingen die in het AZC gebeuren om op die wijze acceptatie en bewustwording te creëren.

VIII Leerpunten en lessen uit zeven jaar opvang van asielzoekers

Lessen en leerpunten voor gemeente Boxmeer bij mogelijke verlenging AZC Overloon:

- 1 investeer in contact tussen AZC en de lokale gemeenschap, en in dagbesteding asielzoekers;
- 2 zet in op externe communicatie (specifiek én algemeen) en meer structuur in de samenwerking met de klankbordgroep;
- 3 zorg voor een duidelijke meldingenstructuur voor vormen van overlast met een snelle terugkoppeling aan de melder;
- 4 zet in op een andere bewonerssamenstelling AZC, bijvoorbeeld door te investeren in nieuwe vormen van (flexibele) huisvesting;
- 5 zet in op integratie op langere termijn en zoek hierin de samenwerking met andere partijen.

Lessen en leerpunten voor andere gemeenten:

- 1 wees vanaf het begin transparant in de communicatie naar de lokale gemeenschap over de komst van een AZC;
- 2 een goed functionerende overlegstructuur is van cruciaal belang, bijvoorbeeld in de vorm van een klankbordgroep;
- 3 stimuleer en faciliteer initiatieven vanuit de gemeenschap die zijn gericht op het leggen van contacten en maken van verbinding;
- 4 wees voorbereid op enige mate van overlast die door bewoners van het AZC veroorzaakt wordt en zorg voor een duidelijk en laagdrempelig meldpunt;
- 5 zet vanaf het begin overlegstructuren op met partners in de vluchtelingenketen en partners gericht op de bestrijding van overlast.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het AZC Overloon

In de zomer van 2014 opende het AZC (Asielzoekerscentrum) Overloon de deuren. De opvanglocatie ligt aan de Stevensbeekseweg op het grondgebied van de gemeente Boxmeer in de bossen tussen de dorpen Stevensbeek (gemeente Sint Anthonis) en Overloon. Het complex is een voormalige penitentiare inrichting voor jongeren, de 'Maashegge' en herbergt diverse faciliteiten op het terrein, zoals een eigen sporthal. Het AZC ligt behalve in de nabijheid van de dorpen Stevensbeek en Overloon ook niet ver van Venray en Venlo, beide met een directe busverbinding goed te bereiken vanaf de opvanglocatie. Van de maximaal 875 opvangplekken is een deel gereserveerd voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers).

Maatschappelijk draagvlak onder druk als gevolg van incidenten

Met name de laatste jaren staat het aanvankelijk ruime draagvlak voor de opvang van asielzoekers onder druk. De achtergrond hiervan is toenemende overlast, criminaliteit en een aantal ernstige incidenten waarbij ook sprake was van geweld. Dit gaat gepaard met onveiligheidsgevoelens onder de lokale bevolking in de omringende plaatsen. Een (deel van de) verklaring voor de groeiende overlast is te vinden in het toenemende aantal zogeheten 'veiligelanders' in de opvang in Overloon. Zij hebben geen uitzicht op een permanent verblijf in ons land, maar veroorzaken vanuit de huidige opvanglocatie onevenredig veel overlast en onveiligheid. Dit zorgt voor een afkalvend draagvlak voor de opvang van vluchtelingen in de gemeente, terwijl het grootste gedeelte van de vluchtelingen geen problemen veroorzaakt.

Besluit over verlenging van de opvang

De huidige bestuursovereenkomst waarin de opvang is geregeld, loopt in 2022 af. De gemeenteraad van Boxmeer zal daarom in 2021 een besluit nemen over het wel of niet continueren van het AZC. Om een goed onderbouwd besluit over de continuering te kunnen nemen, heeft de gemeente Boxmeer opdracht gegeven aan I&O Research om een onderzoek uit te voeren naar de ervaringen met de opvang van asielzoekers om daaruit lessen te kunnen trekken voor de komende periode.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is tweeledig:

- In de eerste plaats dient het onderzoek inzicht te verschaffen in de ervaringen van omwonenden, maatschappelijke partners en andere stakeholders met de opvang van asielzoekers in het AZC Overloon en wat het draagvlak is voor toekomstige opvang van asielzoekers en de voorwaarden waaraan deze opvang zou moeten voldoen;
- Naast dit lokaal georiënteerde doel is er ook een meer overstijgend doel. Het gemeentebestuur van Boxmeer wil aan de hand van de evaluatie in de eigen gemeente, leerpunten aandragen die wellicht ook elders van belang kunnen zijn. Te denken valt aan de wijze waarop in beleidsmatige zin omgegaan wordt met overlastgevende bewoners van het AZC.

Deze doelstelling leidt tot de volgende onderzoeksvragen:

- 1 Wat zijn de ervaringen met het asielzoekerscentrum in de afgelopen jaren?
- 2 Welke knelpunten doen zich voor?
- 3 Wat zijn de positieve ervaringen?
- 4 Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten voor de gemeente bij de besluitvorming over een eventuele verlenging van de bestuursovereenkomst?
- 5 Wat zijn de leerpunten en lessen uit zeven jaar opvang van asielzoekers die ook van belang zijn voor andere gemeenten?

1.3 Uitvoering

Om een beeld te schetsen van de uiteenlopende effecten van het AZC Overloon op het gebied van veiligheid, onderwijs, economie en sociale aspecten richtte het onderzoek zich op samenwerkings- en ketenpartners in relatie tot de opvang van asielzoekers zoals politie en het COA, vertegenwoordigers van het onderwijs en het bedrijfsleven, en inwoners/dorpsverenigingen.

1.3.1 Diepte-interviews stakeholders

In totaal zijn 26 diepte-interviews afgenomen. In de gesprekken is ingezoomd op de verwachtingen bij de opening van het AZC Overloon in 2014, de positieve en negatieve ervaringen met het AZC, de ontwikkeling van overlast en criminaliteit door bewoners van AZC, de aanpak van crimineel en overlastgevend gedrag en de samenwerking hierin, en standpunten en/of voorwaarden bij verlenging van de overeenkomst met COA. De lijst van stakeholders is opgesteld in samenspraak tussen de gemeente Boxmeer en de onderzoekers van I&O Research. De onderzoeksvragen zijn beantwoord vanuit vijf verschillende perspectieven:

- 1 Perspectief inwoners;
- 2 Perspectief bedrijven/ondernemers;
- 3 Perspectief maatschappelijke organisaties;
- 4 Perspectief professionals omgeving/locatie AZC;
- 5 Perspectief professionals vluchtelingenketen/juridische keten.

In bijlage één is de complete lijst van geïnterviewde organisaties en personen weergegeven.

1.3.2 Inwonersenquête

Uitgangspunten

Het onderzoeksgebied bestaat uit de tien omliggende dorpen van het AZC Overloon (zie tabel 1.1). De gemeente Boxmeer heeft er bewust voor gekozen alle inwoners van 16 jaar en ouder in het onderzoeksgebied in de gelegenheid te stellen om hun mening te geven.

Vragenlijst

In de basis is gebruik gemaakt van een vragenlijst die door I&O Research is gebruikt in andere gemeenten waar onderzoek is uitgevoerd naar ervaringen met en draagvlak voor een AZC, zoals Hardenberg, Rotterdam en Loon op Zand. In samenspraak met de gemeente Boxmeer is deze vragenlijst op maat gemaakt en voorgelegd aan de klankbordgroep.

De vragenlijst (zie bijlage 4) bestond uit 36 vragen, die ingaan op de houding tegenover de opvang van asielzoekers in het algemeen, de persoonlijke ervaringen met het AZC en de effecten op de woonomgeving, de mate waarin overlast en onveiligheidsgevoelens voorkomen, de informatievoorziening en het optreden bij overlast, het draagvlak voor de verlenging van het AZC en de randvoorwaarden bij eventuele verlenging.

Dataverzameling

De gemeenten Boxmeer en Sint Anthonis hebben vanuit de Basisregistratie Personen (BRP) een lijst aangeleverd van alle inwoners van 16 jaar en ouder in de tien genoemde dorpen. In totaal gaat het om 13.480 inwoners. Zij zijn persoonlijk per brief benaderd met unieke inloggegevens voor een online vragenlijst. Op deze wijze was gegarandeerd dat iedereen niet meer dan één keer de vragenlijst invult en dat uitsluitend inwoners van het onderzoeksgebied kunnen deelnemen. De communicatie over het onderzoek werd ondersteund door middel van berichten en oproepen in de lokale media vanuit de gemeente Boxmeer. De vragenlijst kon worden ingevuld tussen vrijdag 12 februari en zondag 28 februari 2021.

In totaal hebben 4.268 inwoners de vragenlijst volledig ingevuld. Daarmee is er in totaal van een op de drie inwoners van het onderzoeksgebied (32%) respons ontvangen. In de dorpen Overloon en Stevensbeek rondom het AZC heeft ongeveer de helft van de inwoners deelgenomen en in de verder weg gelegen dorpen ongeveer een kwart (tabel 1.1).

Tabel 1.1 Respons per dorp

	Populatie	Respons	Respons- percentage
Groeningen	371	98	26%
Holthees	444	126	28%
Maashees	751	178	24%
Overloon	3.241	1.598	49%
Vierlingsbeek	2.078	488	23%
Vortum-Mullem	610	140	23%
<i>Subtotaal dorpen gemeente Boxmeer</i>	<i>7.495</i>	<i>2.628</i>	<i>35%</i>
Oploo	1.414	327	23%
Sint Anthonis	3.441	871	25%
Stevensbeek	609	302	50%
Westerbeek	521	140	27%
<i>Subtotaal dorpen gemeente Sint Anthonis</i>	<i>5.985</i>	<i>1.640</i>	<i>27%</i>
Totaal onderzoeksgebied	13.480	4.268	32%

In bijlage twee zijn meer tabellen opgenomen over de responsstelling, waaronder de betrokkenheid bij het AZC. Circa een op de twintig respondenten heeft betrokkenheid bij het AZC Overloon (zie tabel B2.3). De meeste van hen op een andere manier dan als werknemer, toeleverancier of vrijwilliger. Bijvoorbeeld als omwonende, als slachtoffer van overlast of criminaliteit, via school, via kerk/vereniging, als oud-medewerker of indirect via familieleden. Een directe professionele betrokkenheid is derhalve nauwelijks van invloed op de resultaten van deze peiling.

1.3.3 Klankbordgroep

De onderzoeksaanpak (waaronder de vragenlijst) is gedeeld met en besproken in de klankbordgroep. De ontvangen reacties zijn door de onderzoekers verwerkt in de onderzoeksaanpak. De belangrijkste is de uitbreiding van de lijst van geïnterviewden met enkele direct omwonenden. In het kader van dit onderzoek is met alle organisaties in de klankbordgroep gesproken.

1.4 Leeswijzer

- Omdat het draagvlak voor voorzieningen als het AZC sterk samenhangt met de invloedssfeer en impact ervan worden in de hoofdstukken twee (ervaringen met het AZC) en drie (draagvlak voor continuering) vrijwel alle resultaten gerapporteerd op dorpsniveau. Daar waar dat niet het geval is, zijn de resultaten per dorp terug te vinden in bijlage drie.
- Naast gesloten vragen zijn er in de inwonersenquête ook open vragen gesteld om voldoende ruimte te geven voor het delen van eigen ervaringen en meningen door respondenten. In dit rapport is van de betreffende vragen een samenvatting van de meest gegeven antwoorden opgenomen welke zijn te herkennen aan de tekstkaders. De samenvattingen hebben een kwalitatieve insteek. Dit wil zeggen dat ze de spreiding weergeven van de antwoorden en niet hoe vaak een toelichting is gegeven.
- Door afronding op 0 decimalen tellen niet alle totalen op tot 100 procent.
- Daar waar in dit rapport gesproken wordt over inwoners bedoelen we daarmee de inwoners (burgers) van de omliggende dorpen van het AZC. Daar waar in dit rapport gesproken wordt over bewoners bedoelen we daarmee de bewoners (asielzoekers) van AZC.

2. Ervaringen met zeven jaar AZC Overloon

Dit hoofdstuk behandelt de ervaringen met zeven jaar opvang van asielzoekers in AZC Overloon. Allereerst in paragraaf 2.1 de algemene ervaringen vanuit het perspectief van de stakeholders: direct omwonenden/dorpsraden, ondernemers en samenwerkingspartners van de gemeente (betrokken instanties rondom het AZC Overloon en in vluchtelingenketen/juridische keten). Vervolgens komt in paragraaf 2.2 het bredere inwonersperspectief vanuit de enquête aan bod. De laatste twee paragrafen gaan in op de informatievoorziening en het optreden bij overlast.

2.1 Ervaringen van stakeholders

2.1.1 Verwachtingen van stakeholders bij de opening van het AZC

Het AZC Overloon bestaat sinds 2014. Een aantal personen die de start hebben meegemaakt, is in het kader van dit onderzoek geïnterviewd. Op basis daarvan is een beeld te schetsen van wat destijds de verwachtingen waren over de komst van een AZC in de gemeente.

De geïnterviewde omwonenden en leden van dorpsraden die de opening van het AZC hebben meegemaakt, geven in meerderheid aan dat ze destijds neutraal tegenover de komst van het AZC stonden. Naar hun idee gold dat ook voor hun omgeving. Hoewel er ook signalen waren die duiden op tegenstand, waren de reacties in het algemeen gematigd of neutraal. De verwachtingen over het AZC Overloon waren mede gebaseerd op de overwegend positieve ervaringen met de huisvesting van asielzoekers in Stevensbeek, eind jaren tachtig. De terughoudendheid over de komst van het AZC Overloon concentreerde zich bij een aantal direct omwonenden van de AZC-locatie, onder andere doordat men het nieuws via de krant moest vernemen.

Deze al met al gematigd positieve of neutrale houding is geen vanzelfsprekend gegeven bij de komst van een AZC. In de periode 2014- 2016 tijdens de grote toestroom van vluchtelingen stuitten andere gemeenten wel op veel weerstand vanuit de gemeenschap. Zoals in Bernheze, Wezep en Enschede¹. De neutrale houding van de geïnterviewden ten aanzien van het AZC Overloon is in de loop van de tijd wel veranderd door de toename van overlast vanuit het AZC.

2.1.2 Ervaringen van stakeholders met het AZC Overloon

Mate van overlast

Uit de gesprekken komt naar voren dat er sprake was van een ‘omslagpunt’ in de ervaringen die inwoners van omliggende dorpen, dorpsraden, lokale ondernemers en de politie hebben met de bewoners van het AZC. In de eerste jaren was er nauwelijks sprake van overlast, op enkele incidenten na. De laatste één à twee jaar is de ervaren overlast sterk toegenomen. De oorzaak die hiervoor wordt benoemd is een veranderde doelgroep op het asielzoekerscentrum. Er is sprake van een groep vluchtelingen uit veilige landen, die voor deze overlast zorgen, waaronder alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV’ers). Omdat er sprake is van hechte gemeenschappen in de dorpen rondom het AZC hebben de incidenten die zich voordoen impact op heel de gemeenschap en niet alleen op de slachtoffers van de incidenten. Dit heeft geleid tot maatschappelijke onrust en de dreiging dat inwoners voor eigen rechter gaan spelen.

In het licht van de hechte gemeenschappen wordt door sommige geïnterviewden gewezen op een mogelijke discrepantie tussen de objectieve en subjectieve veiligheid.

¹ Onder andere: <https://www.ad.nl/buitenland/protesten-tegen-vluchtelingen-steeds-sterker~ao8eo346/>

Toegenomen onveiligheid kan komen door een toename aan delicten, maar het kan ook komen doordat het gevoel van onveiligheid is versterkt, mogelijk gevoed door informatie op (sociale) media of ervaringen van andere inwoners.

De toename in overlast zorgt ook voor meer werk en negatieve ervaringen van medewerkers bij de partijen die betrokken zijn in de aanpak van overlast en partijen die een rol spelen in de vluchtelingenketen. Capaciteitsgebrek bij politie en Openbaar Ministerie versterkt dit probleem. Een positieve ontwikkeling, benoemd door de samenwerkende partijen in en rondom de vluchtelingenketen is dat de lijnen, mede door de toename in overlast, korter zijn geworden en er een hechtere samenwerking is ontstaan (zie paragraaf 2.4).

Aard en locatie van overlast

Bewoners van het AZC maken gebruik van verschillende voorzieningen in en rondom Overloon. In een aantal gevallen leidt dat tot overlast.

- In de eerste plaats komen ze veel bij de PLUS-supermarkt in Overloon. Ondernemers, omwonenden, de gemeente en de politie constateren dat hier verschillende vormen van overlast plaatsvinden, die verband houden met de aanwezigheid van asielzoekers. Het gaat voornamelijk om winkeldiefstal. Wanneer het personeel de personen die zich hieraan schuldig maken staande houdt, leidt dit soms ook tot agressie of verbale bedreiging van het personeel. Hiervan hebben naast de medewerkers ook klanten last.
- Er doet zich ook overlast voor in de directe omgeving van het AZC en op de looproute van het AZC naar de supermarkt. Omwonenden ervaren overlast uiteenlopend van woninginbraken en vernielingen tot situaties die hen een onveilig gevoel geven. Hierbij valt te denken aan asielzoekers die in tuinen gaan staan en bij huizen naar binnen kijken. Ook fietsendiefstal wordt als veelvoorkomend probleem genoemd door de omwonenden.
- Bewoners van het asielzoekerscentrum komen ook in omliggende grotere plaatsen, zoals Nijmegen en Venray. In het centrum van Venray ondervinden lokale ondernemers overlast, onder andere in de vorm van winkeldiefstal en vandalisme. Deze vormen van overlast zijn volgens de winkeliersvereniging en gemeente Venray door de inzet van een centrumbeveiliging en -ondersteuner afgenomen. Corona speelt waarschijnlijk ook een rol in deze afname.
- Voor het bezoeken van omliggende plaatsen maken asielzoekers gebruik van het openbaar vervoer. De vervoersbedrijven geven aan dat op de trajecten van en naar het AZC Overloon sprake is van overlast. Het gaat voornamelijk om zwart rijden, maar ook intimidatie van buschauffeurs komt voor.
- Een specifiek, ingrijpend incident, dat zich heeft voorgedaan, was een aanranding van een minderjarig meisje uit Stevensbeek. Een minderjarige asielzoeker uit Stevensbeek was hiervan de dader. Dit incident heeft veel impact gehad op dit gezin en de rest van de gemeenschap. Stevensbeek is een hechte gemeenschap, en incidenten gaan snel rond. Een ander incident dat erg ingrijpend is geweest voor de gemeenschap, is de mishandeling van een oudere man. Deze man werd mishandeld toen er bij hem werd ingebroken.

Veroorzakers van de overlast

Bij alle geïnterviewden bestaat het beeld dat een groot deel van de overlast wordt veroorzaakt door een kleine specifieke groep bewoners van het asielzoekerscentrum, namelijk personen uit de zogenaamde veilige landen. Hieronder bevinden zich ook AMV'ers. De geïnterviewden stellen dat het jammer is dat de nadruk hierdoor vooral op de overlast ligt en minder op de dingen die wel goed gaan, of de vluchtelingen die er wel het beste van proberen te maken.

De overlastgevende asielzoekers kenmerken zich vaak door verschillende vormen van problematiek, zoals gedragsproblemen, verslaving en een uitzichtloos bestaan. Dit vergroot het risico om in criminaliteit te vervallen, of heeft er voor gezorgd dat ze al in criminaliteit vervallen zijn. Deze groep fluctueert door de jaren heen naar aantal en land van herkomst. Maar een deel van de geïnterviewden, waaronder omwonenden, dorpsraden en partijen in de vluchtelingenketen, zoals NIDOS, AVIM en vluchtelingenwerk, geven aan dat men het idee heeft dat de groep veiligelanders het laatste jaar tot anderhalf jaar is toegenomen in AZC Overloon. De overlast leidt tot meer weerstand tegen het AZC vanuit met name inwoners, maar ook ondernemers.

De geïnterviewde professionals werkzaam in de vluchtelingenketen erkennen het probleem van de overlast die veroorzaakt wordt. Echter, wijzen de professionals in de vluchtelingenketen, politie, vluchtelingenwerk en medewerkers binnen het AZC hierbij op een ander probleem, namelijk het risico van stigmatisering van alle asielzoekers die op het AZC Overloon wonen. Er is naar hun idee de laatste jaren in toenemende mate sprake van een negatieve beeldvorming over AZC's, mede gevoed door berichten op (sociale) media. Dat is een landelijk beeld en geldt dus niet alleen voor het AZC Overloon. Er wordt door inwoners volgens medewerkers op het AZC, politie en ketenmariniers te snel met de vinger naar het AZC gewezen wanneer er sprake is van overlast. Een voorbeeld is fietsendiefstal. Wanneer dit voorkomt bellen inwoners van wie de fiets is gestolen het AZC met de vraag of men de fiets daar kan komen ophalen. Terwijl het niet duidelijk is dat de fiets ook daadwerkelijk door iemand uit het AZC gestolen is. Deze beeldvorming heeft er volgens een geïnterviewde mogelijk ook toe bijgedragen dat een aantal kinderen uit het AZC op de fiets op weg naar de basisschool door lokale jongeren is belaagd.

Positieve gevolgen van het AZC

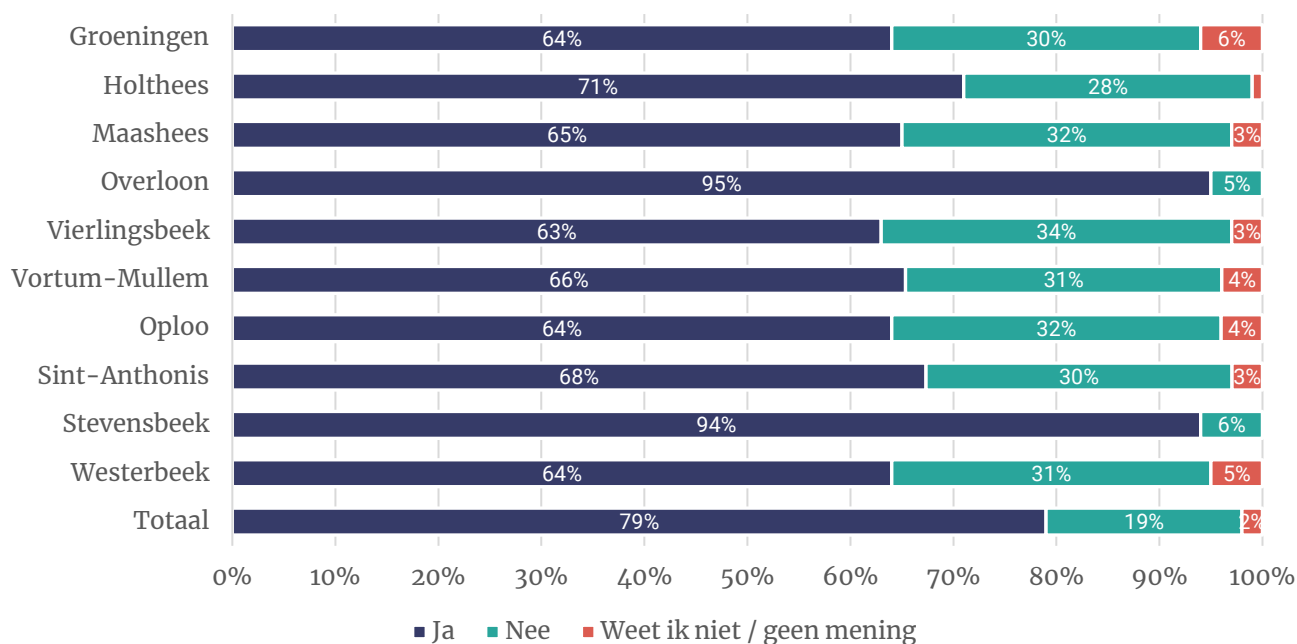
Naast deze negatieve ervaringen hebben de geïnterviewde inwoners, ondernemers en scholen ook positieve ervaringen met het asielzoekerscentrum. Er zijn lokale initiatieven om bewoners van het AZC meer te betrekken bij de gemeenschap, zoals Samen Stevensbeek. Ook door bewoners van het AZC worden initiatieven bedacht. Voorbeelden die door geïnterviewden worden genoemd en gewaardeerd zijn een schoonmaakactie door de wijk, deelname aan de lokale carnavalsoptocht, of meedoen aan voetbalwedstrijden. Ook organiseert het AZC elk jaar een open dag om verbinding te zoeken met de gemeenschap. Deze initiatieven liggen door corona momenteel grotendeels stil. Er is wel de intentie, zowel vanuit het AZC als vanuit lokale organisaties om meer in te zetten op verbinding, wanneer er sprake is van continuering van het AZC. Op andere vlakken heeft het asielzoekerscentrum ook een positieve impuls gegeven aan de gemeenschap. Kinderen van asielzoekers gaan naar de lokale basisschool, wat leidt tot kennis van andere culturen onder autochtone kinderen. Asielzoekers doen boodschappen bij lokale winkels, wat voor meer omzet zorgt bij lokale ondernemers. En het AZC zorgt voor werkgelegenheid.

2.2 Ervaringen van inwoners

2.2.1 Persoonlijke ervaringen van inwoners

Het merendeel van de inwoners van het onderzoeksgebied (79%) merkt dat er een AZC in de woonomgeving gevestigd is. Bijna één vijfde van de inwoners (19%) merkt niets van de nabijheid van een AZC in de woonomgeving. In Stevensbeek (94%) en Overloon (95%) geven vrijwel alle inwoners aan wel iets te merken van het AZC.

Figuur 2.1 Merkt u er iets van dat er een AZC in uw woonomgeving is? (n=4.268)

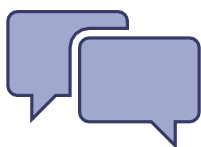

Drie kwart van de inwoners heeft ervaringen met AZC in Overloon. Voor een op tien waren deze ervaringen (vooral) positief. Voor bijna de helft van de inwoners (48%) waren deze ervaringen (vooral) negatief. Een op de twaalf inwoners (8%) had evenveel positieve als negatieve ervaringen.

Tabel 2.1 Wat zijn uw eigen ervaringen met het AZC Overloon? (n=4.268)

	(1) uitsluitend positieve ervaringen	(2) vooral positief, maar ook negatieve ervaringen	(3) evenveel positieve als negatieve ervaringen	(4) vooral negatief, maar ook positieve ervaringen	(5) uitsluitend negatieve ervaringen	ik heb geen ervaringen	weet ik niet / geen mening	n=
Groeningen	3%	5%	5%	15%	34%	36%	2%	98
Holthees	4%	4%	5%	10%	38%	37%	2%	126
Maashees	3%	2%	6%	11%	39%	34%	4%	178
Overloon	3%	9%	9%	22%	45%	10%	2%	1598
Vierlingsbeek	2%	6%	7%	12%	36%	36%	1%	488
Vortum-Mullem	2%	6%	6%	22%	30%	31%	4%	140
Oploo	3%	5%	6%	13%	33%	37%	3%	327
Sint-Anthonis	6%	8%	9%	17%	25%	33%	2%	871
Stevensbeek	2%	11%	6%	20%	53%	7%	1%	302
Westerbeek	5%	9%	5%	14%	34%	31%	2%	140
Totaal	3%	8%	8%	18%	38%	23%	2%	4268

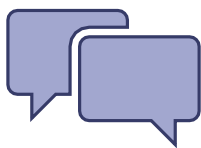
Opgeteld (categorie 1 t/m 4 in tabel 2.1) geeft 37 procent van de inwoners aan (wel eens) positieve ervaringen te hebben met het AZC. Aan hen is de vervolgvraag gesteld welke positieve ervaringen zij met het AZC hadden. Inwoners noemen dat bewoners van het AZC veelal vriendelijke mensen zijn die groeten in het voorbijgaan. Voornamelijk de gezinnen proberen zich aan te passen aan de maatschappij. Verder geven inwoners aan dat het een goede zaak is dat inwoners worden geholpen. Tevens ervaren inwoners het als positief dat men door de komst van het AZC in aanraking komt met andere culturen.

- “Over het algemeen vriendelijke contacten op straat” (Inwoner, Overloon)
- “De meeste asielzoekers groeten vriendelijk als je hen tegenkomt en zijn niemand tot last.” (inwoner, Vierlingsbeek)
- “Erg vriendelijke mensen die gedag zeggen of graag een praatje willen maken.” (inwoner, Stevensbeek)
- “Op de middelbare school zijn asielzoekers die erg hun best doen om zo snel mogelijk te acclimatiseren.” (inwoner, Vortum-Mullem)
- “Dat er verschillende culturen in het dorp te zien zijn wat zonder AZC nooit gebeurd zou zijn. Ik vind het waardevol dat er verschillende culturen in ons dorp zijn en dat mijn kinderen hiermee in aanraking komen.” (inwoner, Sint-Anthonis)
- “Vriendelijke mensen over het algemeen. Doelend op de gezinsmensen.” (inwoner, Overloon)
- “Ik vind het goed dat onze gemeente een veilige plek biedt voor asielzoekers.” (inwoner, Overloon)

Opgeteld (categorie 2 t/m 5 in tabel 2.1) heeft 71 procent (wel eens) negatieve ervaringen gehad met het AZC Overloon. Aan hen is de vervolgvraag gesteld welke negatieve ervaringen zij met het AZC hadden. Negatieve ervaringen betreffen met name een gevoel van onveiligheid en overlast.

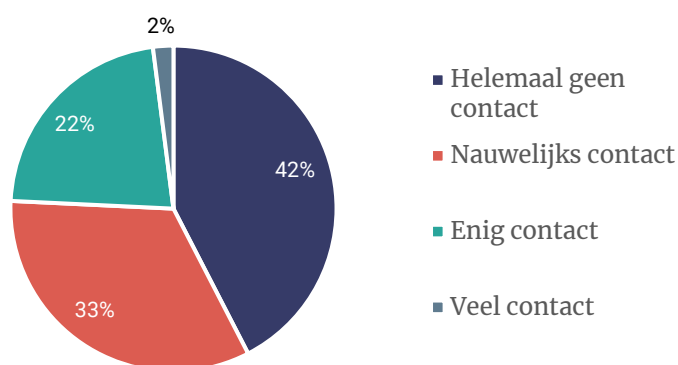
Er wordt genoemd dat er meer rommel, intimidatie en (geluids)overlast is door de bewoners van het AZC. Men heeft het idee dat de asielzoekers vooral ‘gelukszoekers’ zijn uit veilige landen.

- “De alleenstaande jongeren die daar verblijven zijn geregeld brutaal en vallen soms de bewoners lastig van Overloon.” (inwoner, Holthees)
- “Veel diefstal in omgeving van AZC. Vaak politie naar het AZC.” (inwoner, Maashees)
- “Samenscholing in het centrum van Overloon waardoor er het als onveilig en niet prettig wordt ervaren.” (inwoner, Maashees)
- “Gevoel van onveiligheid door rondhangende (groepjes) personen in het dorp. Gevoel van onveiligheid door (groepjes) personen die zich in de avonduren van AZC naar het dorp en vice versa verplaatsen.” (inwoner, Overloon)
- “Heel veel rommel langs de route van en naar AZC naar Overloon.” (inwoner, Overloon)
- “Geluidsoverlast. Rondhangen bij de winkels. Onveilig gevoel in eigen buurt.” (inwoner, Stevensbeek)

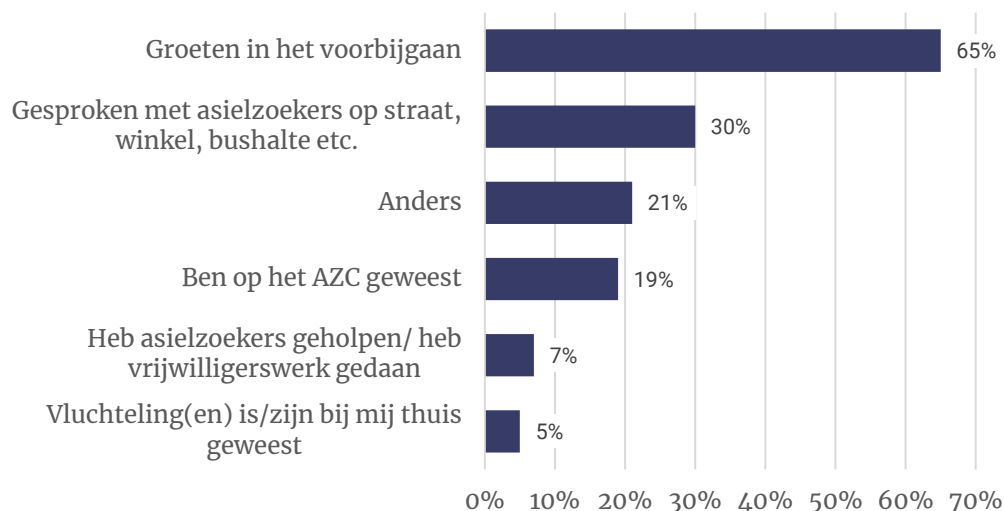
Figuur 2.2 Heeft u zelf contact gehad met bewoners van het AZC? (n=4.268)

Het aandeel inwoners dat zelf contact heeft gehad met bewoners van het AZC, bijvoorbeeld door een bezoek te brengen aan het AZC, een gesprek te voeren met één van de bewoners of te groeten in het voorbijgaan, is beperkt: twee procent zegt veel contact te hebben gehad, één op de vijf had enig contact. Driekwart van de inwoners heeft nauwelijks of geen contact gehad met de bewoners van het AZC. In Stevensbeek heeft men het meeste contact met bewoners van het AZC. Daar heeft bijna de helft van de inwoners (veel) contact met de bewoners van het AZC (47%), gevolgd door Overloon (29%).

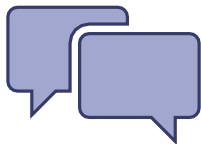

Wanneer er wel contact was – 58 procent van de inwoners heeft (ooit) contact gehad met de bewoners van het AZC – betrof het vooral het groeten van elkaar in het voorbijgaan (figuur 2.3). In mindere mate is er gesproken met asielzoekers of is men op het AZC geweest.

Figuur 2.3 Waaruit bestond dit contact? (meerdere antwoorden mogelijk, percentagebasis: inwoners die hebben aangegeven zelf veel, enig of nauwelijks contact te hebben gehad met bewoners van het AZC, n=2.481)

Meer dan een op de vijf (21%) is op een andere manier met bewoners van het AZC in contact gekomen. Aan hen is de vervolgvraag gesteld waaruit dat contact bestond. Andere genoemde vormen van contact zijn contacten met asielzoekers op het werk of op de school van de kinderen. Een aantal inwoners geeft aan op negatieve manier contact te hebben gehad met asielzoekers door hen aan te spreken op ongewenst gedrag.

- “Door mijn werkzaamheden in de kinderopvang te maken gehad met kinderen die in het AZC wonen en bij ons in het Kindcentrum naar de plusklas kwamen.” (inwoner, Oploo)
- “AZC bewoners kwamen vrijwilligerswerk verrichten bij het verzorgingshuis waar ik werkte.” (inwoner, Sint-Anthonis)
- “Op school als voorleesmoeder met AZC-er in het leesgroepje.” (inwoner, Westerbeek)
- “Aanspreken op ongepast gedrag. Voorstel tot organiseren alternatieve activiteit zonder overlast te veroorzaken.” (inwoner, Maashees)
- “Aangesproken op hun gedrag wanneer dit niet door de beugel kon.” (inwoner, Overloon)

2.2.2 Ervaren overlast en onveiligheid door inwoners

Mate van overlast

Meer dan zes op de tien inwoners ervaren weleens overlast van bewoners van het AZC: 25 procent ervaart veel overlast en 38 procent ervaart een beetje overlast. Door 32 procent van de inwoners wordt geen overlast ervaren van asielzoekers in het AZC en vijf procent gaf geen antwoord. De afstand tot het AZC heeft een relatie met de mate van ervaren overlast (zie figuur 2.4). In de omliggende dorpen Overloon (38%) en Stevensbeek (45%) wordt door ongeveer vier van de tien inwoners veel overlast ervaren van de bewoners van het AZC, terwijl in de verder weggelegen dorpen Sint-Anthonis en Westerbeek door een van de tien inwoners veel overlast wordt ervaren.

Figuur 2.4 Ervaart u wel eens overlast door bewoners van het AZC Overloon? (n=4.268)

Terugkijkend op de verwachtingen bij de opening van het AZC in 2014, geven vier van de tien inwoners (39%) aan meer overlast te ervaren dan zij vooraf verwacht hadden. Voor een op de zes inwoners (17%) is de overlast naar verwachting en vier procent van de inwoners ervaart minder overlast van het AZC Overloon dan zij op voorhand verwachtten. Eén derde van de inwoners had geen verwachtingen voor de komst van het AZC. Meer dan de helft van de inwoners van Stevensbeek (58%) en Overloon (53%) ervaren meer overlast dan vooraf verwacht. In Stevensbeek en Overloon was het percentage inwoners dat geen verwachtingen van de overlast had lager dan gemiddeld (respectievelijk 18% en 24%).

Tabel 2.2 Het AZC Overloon is medio 2014 geopend. Ervaart u van het AZC Overloon meer of minder overlast dan u vooraf verwachtte? (n=4.268)

	Ik ervaar meer overlast dan vooraf verwacht	Ik ervaar minder overlast dan vooraf verwacht	De overlast is naar verwachting	Ik had vooraf geen verwachtingen	Weet ik niet / niet van toepassing	N
Groeningen	31%	3%	15%	39%	12%	98
Holthees	26%	2%	25%	29%	17%	126
Maashees	35%	2%	22%	28%	13%	178
Overloon	53%	4%	14%	24%	5%	1598
Vierlingsbeek	29%	3%	17%	36%	14%	488
Vortum-Mullem	31%	4%	15%	37%	13%	140
Oploo	27%	3%	20%	39%	11%	327
Sint-Anthonis	24%	6%	20%	39%	11%	871
Stevensbeek	58%	3%	15%	18%	6%	302
Westerbeek	29%	6%	16%	37%	11%	140
Totaal	39%	4%	17%	31%	9%	4268

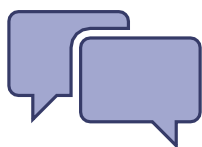
Desgevraagd ervaart bijna de helft van de inwoners (46%) op dit moment meer overlast vergeleken met enkele jaren geleden. In Overloon (58%) en Stevensbeek (65%) ligt dit percentage hoger dan in andere dorpen. Ongeveer een op de acht inwoners ervaart net zoveel overlast als een paar jaar geleden. Een op de vier inwoners vindt het moeilijk om in te schatten of zij meer of minder overlast ervaren door bewoners van het AZC Overloon; dit speelt in sterkere mate in de verder weggelegen dorpen.

Tabel 2.3 Ervaart u in vergelijking met enkele jaren geleden meer of minder overlast door bewoners van het AZC Overloon? (n=4.268)

	Minder overlast	Net zoveel overlast	Wisselend (soms meer en soms minder overlast)	Meer overlast	Weet ik niet / niet van toepassing	N
Groeningen	0%	15%	4%	38%	43%	98
Holthees	2%	7%	15%	38%	38%	126
Maashees	2%	7%	14%	43%	34%	178
Overloon	2%	11%	17%	58%	11%	1.598
Vierlingsbeek	2%	11%	14%	39%	34%	488
Vortum-Mullem	3%	12%	14%	41%	29%	140
Oploo	1%	12%	16%	35%	36%	327
Sint-Anthonis	4%	15%	13%	32%	36%	871
Stevensbeek	2%	12%	11%	65%	11%	302
Westerbeek	6%	14%	19%	30%	32%	140
Totaal	3%	12%	15%	46%	24%	4.268

Aard en locatie van overlast

Aan de inwoners die veel of een beetje overlast ervaren van de bewoners van het AZC (in totaal 63%) is gevraagd wat voor een overlast zij ervaren. De overlast bestaat vooral uit geluidsoverlast, dreiging, lastigvallen van vrouwen en diefstal, of heeft betrekking op een angstig en/of onveilig gevoel dat ontstaat als gevolg groepsvorming en rondhangen op straat.

- “Geeft een onveilig gevoel doordat er groepjes mannen rondhangen en het percentage inbraken is gestegen. Zie ook de vele berichten in de media over inbraken.” (inwoner, Groeningen);
- “Intimideren door groepsvorming. Ga daardoor ook niet graag naar Overloon voor mijn boodschappen.” (inwoner, Holthees)
- “Doordat er zo veel bewoners zitten in het AZC en veel jongeren, vind ik het niet prettig en soms angstig om van Overloon naar Stevensbeek te fietsen. Vooral in de zomer en als alleen fietsende vrouw (inwoner, Maashees)
- “Rondhangen buiten de supermarkt, rondhangen bij de geldautomaat in Overloon.” (inwoner, Overloon)
- “Veel jongeren met harde muziek die hier ‘s avonds laat op de fiets heen komen. Veel inbraken, gluren erg veel naar binnen en bij het boodschappen doen staan ze soms met groepjes om je heen, waar ik mij niet fijn bij voel.” (inwoner, Stevensbeek)

De meeste overlast wordt ervaren in het centrum van het eigen dorp (25%), in de winkels van het eigen dorp (23%) en in de directe woonomgeving (18%). In het openbaar vervoer wordt weinig overlast ervaren (2%), waarbij aangetekend dat niet alle inwoners gebruik zullen maken van het openbaar vervoer. Inwoners uit Overloon geven aan voornamelijk overlast te ervaren in het centrum van het dorp (42%). In Stevensbeek ervaren ze voornamelijk overlast in de eigen buurt (44%), vermoedelijk vanwege het ontbreken van een echt dorpscentrum. Meer dan één op de tien ervaart op andere plekken overlast. Voorbeelden die gegeven worden zijn overlast bij pinautomaten, in winkels en supermarkten, en rondom het station.

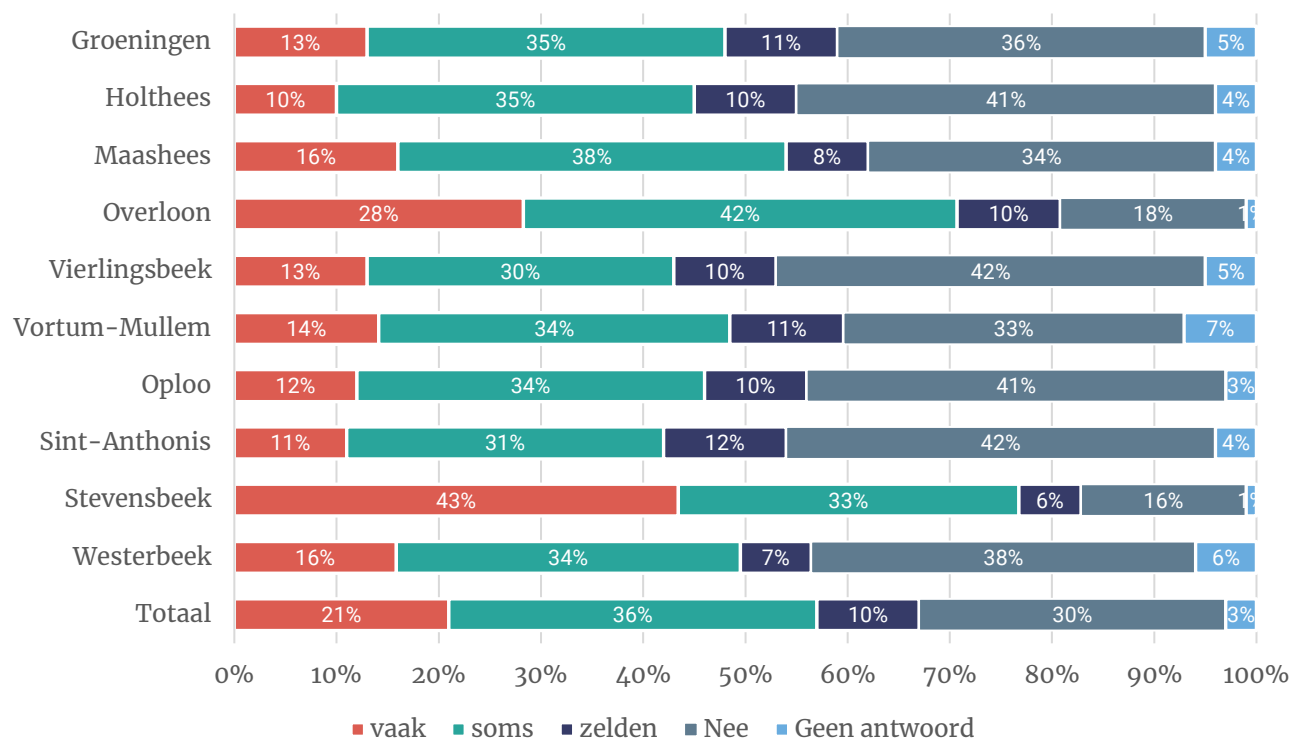
Tabel 2.4 Waar ervaart u de meeste overlast van bewoners van het AZC Overloon? (n=2.695, percentagebasis: inwoners die veel of een beetje overlast ervaren van de bewoners van het AZC)

	In het AZC	Rondom het AZC	Bij mij in de straat	Bij mij in de buurt	In de winkels in mijn dorp	In het centrum van mijn dorp	In het openbaar vervoer	Anders	N
Groeningen	0%	20%	5%	11%	36%	2%	9%	16%	98
Holthees	0%	23%	0%	6%	39%	12%	5%	15%	126
Maashees	1%	27%	2%	15%	30%	8%	2%	15%	178
Overloon	0%	2%	6%	16%	24%	42%	1%	8%	1.598
Vierlingsbeek	0%	20%	2%	21%	19%	13%	5%	18%	488
Vortum-Mullem	1%	38%	6%	15%	22%	6%	3%	10%	140
Oploo	0%	36%	1%	17%	21%	3%	6%	15%	327
Sint-Anthonis	0%	35%	6%	11%	24%	9%	4%	11%	871
Stevensbeek	0%	13%	13%	44%	6%	8%	2%	14%	302
Westerbeek	0%	14%	0%	13%	26%	9%	3%	36%	140
Totaal	0%	14%	5%	18%	23%	25%	2%	12%	4.268

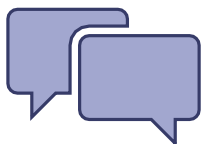
Onveiligheidsgevoel

Bijna zes op de tien inwoners in het onderzoeksgebied voelen zich weleens onveilig door de aanwezigheid van het AZC in Overloon: 21 procent geeft aan zich vaak onveilig te voelen en 36 procent voelt zich soms onveilig. Tien procent zegt zich zelden onveilig te voelen, drie op de tien inwoners voelen zich niet onveilig door de aanwezigheid van het AZC. In Overloon (80%) en in Stevensbeek (83%) voelt een groter deel van de inwoners zich weleens onveilig door het AZC dan in andere dorpen.

Figuur 2.5 Voelt u zich weleens onveilig door de aanwezigheid van het AZC Overloon? (n=4.268)

Aan de inwoners die zich vaak of soms onveilig voelen door de aanwezigheid van het AZC Overloon (57%) is de vervolgvraag gesteld of zij kunnen toelichten waarom zij zich onveilig voelen. Intimiderend gedrag, bedreiging en groepsvorming vormen de redenen waarom inwoners zich onveilig voelen. Inwoners geven ook aan dat de lokale berichtgeving over asielzoekers hen beangstigt.

- “Intimiderend gedrag. Ook het maken van foto's/selfies van/voor de huizen in onze straat.” (inwoner, Overloon)
- “Groepjes bij elkaar, intimiderend aanspreken, winkeldiefstal, inbraak.” (inwoner, Overloon)
- “De jongeren respecteren niet mijn persoonlijke ruimte, komen te dichtbij. De incidenten met jonge asielzoekers waar zelfs politie bij moet komen, dat geeft een onveilig gevoel en straalt af op alle asielzoekers.” (inwoner, Holthees)
- “Door mediaberichten van inbraken in woningen in de buurt, met bericht dat dit een bewoner van azc is.” (inwoner, Maashees)
- “Je hoort verschillende verhalen in de media zoals inbraak, aanrandingen, schelden, bedreigingen etc. Hierdoor ben je altijd op je hoede, overdag en 's nachts.” (inwoner, Stevensbeek)

2.2.3 Gevolgen voor de woonomgeving

Het aandeel inwoners dat denkt dat het AZC Overloon (vooral) positieve gevolgen heeft gehad voor hun eigen woonomgeving (7%) is kleiner dan het aandeel dat (vooral) negatieve gevolgen in hun woonomgeving ziet (62%).

Een op de tien vindt dat er evenveel positieve als negatieve gevolgen zijn, volgens negen procent heeft de komst van het AZC geen gevolgen gehad voor hun woonomgeving en de mensen die daar wonen. Inwoners uit Stevensbeek ervaren vaker uitsluitend negatieve gevolgen (51%) ten opzichte van de andere dorpen (37%).

Tabel 2.5 Denkt u dat het AZC Overloon gevolgen heeft gehad voor uw woonomgeving en de mensen die daar wonen? (n=4.268)

	(1) Uitsluitend positieve	(2) Vooral positief, maar ook negatieve	(3) Evenveel positieve als negatieve	(4) Vooral negatief, maar ook positieve	(5) Uitsluitend negatieve	Geen gevolgen	Weet ik niet / geen mening	N
Groeningen	2%	5%	9%	21%	32%	18%	12%	98
Holthees	0%	3%	13%	28%	34%	10%	12%	126
Maashees	1%	6%	7%	23%	42%	10%	12%	178
Overloon	1%	6%	11%	28%	42%	4%	9%	1.598
Vierlingsbeek	0%	5%	10%	23%	34%	12%	16%	488
Vortum-Mullem	0%	7%	9%	24%	32%	13%	14%	140
Oploo	1%	6%	10%	20%	37%	11%	15%	327
Sint-Anthonis	2%	8%	13%	23%	26%	15%	13%	871
Stevensbeek	1%	5%	10%	27%	51%	2%	3%	302
Westerbeek	1%	4%	12%	25%	32%	14%	13%	140
Totaal	1%	6%	11%	25%	37%	9%	11%	4.268

Opgeteld (categorie 1 t/m 4 in tabel 2.5) geeft 43 procent van de inwoners aan dat het AZC positieve gevolgen heeft gehad voor de woonomgeving en de mensen die daar wonen. Aan hen is de vervolgvraag gesteld welke positieve gevolgen dat zijn. Van hen vindt ruim drie tiende het positief dat het terrein van de voormalige gevangenis door de komst van het AZC zinvol wordt genut (figuur 2.6). Daarnaast geeft een derde aan dat door de komst van het AZC er meer begrip is voor mensen die gevlucht zijn uit een onveilig land. Ruim dertig procent geeft aan dat de komst van andere culturen een verrijking is van de samenleving. Daarnaast worden er ook economische voordelen benoemd door de komst van het AZC: de werkgelegenheid stijgt (25%) en de komst van het AZC zorgt voor nieuwe klandizie voor winkels en ondernemers (26%).

Figuur 2.6 Welke positieve gevolgen denkt u dat de komst van het AZC Overloon heeft gehad voor uw woonomgeving en de mensen die daar wonen? (meerdere antwoorden mogelijk; percentagebasis: inwoners die denken dat het AZC positieve gevolgen heeft gehad voor de woonomgeving en de mensen die daar wonen; n=1.830)

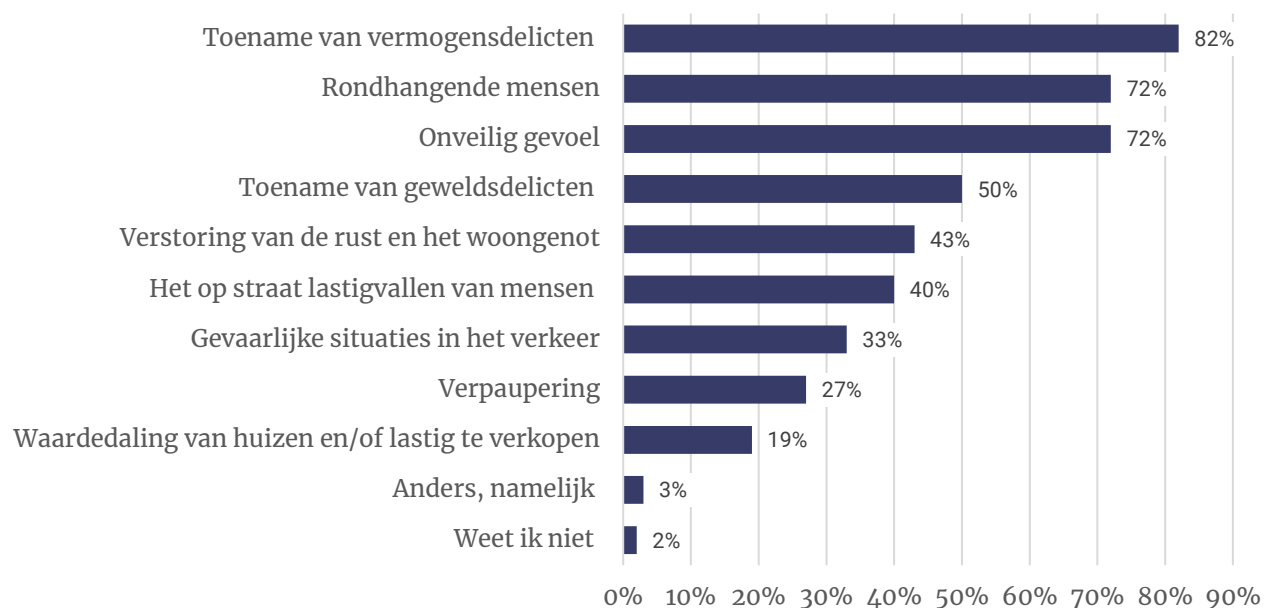
Andere genoemde positieve gevolgen zijn o.a. een positieve invloed op de ontwikkeling van kinderen.

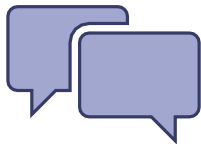
- “Kinderen worden eerder multicultureel opgevoed, daar waar de kinderen doorstromen naar reguliere klassen, samen spelen op buitenterrein.” (inwoner, Overloon)

Opgeteld (categorie 2 t/m 5 in tabel 2.5) geeft 79 procent van de inwoners aan dat het AZC negatieve gevolgen heeft gehad voor de woonomgeving en de mensen die daar wonen. Aan hen is de vervolgvraag gesteld welke negatieve gevolgen dat zijn. Een toename van vermogensdelicten (82%), rondhangende mensen (72%), een onveilig gevoel (72%) en een toename van geweldsdelicten (50%) zijn volgens hen belangrijke gevolgen van de komst van het AZC (figuur 2.7). Verstoring van de rust en het woongenot en het op straat lastig vallen van mensen komen volgens vier op de tien inwoners voor. Negatieve gevolgen door geweldsdelicten en het ervaren van een onveilig gevoel speelt voornamelijk onder inwoners van Overloon en Stevensbeek.

Figuur 2.7 Welke negatieve gevolgen denkt u dat de komst van het AZC Overloon heeft gehad voor uw woonomgeving en de mensen die daar wonen? (meerdere antwoorden mogelijk; percentagebasis: inwoners die denken dat het AZC negatieve gevolgen heeft gehad voor de woonomgeving en de mensen die daar wonen; n=3.377)

Andere genoemde negatieve gevolgen zijn o.a. het lastig vallen van vrouwen door de bewoners van het AZC en inwoners die ervaren dat asielzoekers voorrang krijgen bij huisvesting.

- “Ik maak als Nederlandse burger minder kans op een woning aangezien de mensen die asiel aanvragen met urgentie voorgaan.” (inwoner, Sint-Anthonis)
- “Kinderen durven niet meer zonder volwassen begeleiding naar Radioplussen, onheus bejegenen van vooral jonge dames.” (inwoner, Maashees)
- “De mensen durven niet goed lang het azc te fietsen, en al helemaal als het donker is. ook ben ik bang dat er meisjes, maar ook jongens lastig gevallen worden.” (inwoner, Stevensbeek)

De inwoners van het onderzoeksgebied geven een gemiddeld rapportcijfer van 7,3 voor hun woongenot. De waardering voor het woongenot in Stevensbeek (6,6) blijft achter bij de andere dorpen (zie bijlage 3). De resultaten op deze vraag moeten worden beschouwd in de context van de vraagstelling, namelijk als onderdeel van een vragenlijst over het AZC.

2.3 Informatievoorziening

2.3.1 Externe communicatie over AZC Overloon

Perspectief omwonenden/ondernemers/maatschappelijke organisaties

De klankbordgroep, die vanaf het begin van de komst van het AZC is opgezet, wordt door de geïnterviewde omwonenden en de dorpsraden als prettig ervaren. Tijdens de overleggen kunnen ze met hun vragen terecht en kan toelichting worden gegeven vanuit het AZC.

De WhatsAppgroep, die er sinds ongeveer een jaar is, wordt een aantal keer benoemd als een prettige ontwikkeling in de communicatie. Deze appgroep bestaat uit de partijen en omwonenden die bij de klankbordgroep aangesloten zijn. Dit wordt als een snelle en laagdrempelige manier ervaren om vragen te stellen en informatie uit te wisselen. Ook leidt deze appgroep tot meer transparantie over wat er op het AZC speelt. Hier is, vooral vanuit de omwonenden waarmee is gesproken, behoefte aan. Wanneer er hulpdiensten naar het AZC toegaan, zien deze omwonenden dit, maar weet men niet wat er op dat moment aan de hand is.

Een verbeterpunt wat door geïnterviewde partijen, waaronder dorpsraden en ondernemers genoemd wordt, is dat het AZC meer naar buiten kan treden, en meer het contact met de gemeenschap kan opzoeken om gezamenlijk op te trekken. Bij hen heerst het gevoel dat het AZC nu nog erg intern gericht is. Lokale ondernemers hebben deze behoefte aan samenwerking op het vlak van het bieden van arbeidsplaatsen aan bewoners van het AZC. Het AZC geeft aan dat hier vanuit het AZC ook geprobeerd is op in te zetten, met name in samenwerking met de agrarische sector. Echter geeft het AZC aan dat deze ondernemers behoefte hebben aan begeleiding, die het AZC vanwege gebrek aan capaciteit niet voldoende kan bieden.

Het AZC geeft aan dat er meer aandacht kan worden besteed aan de verbinding met de samenleving en het creëren van positieve beeldvorming vanuit het AZC. Twee jaar terug is hier wel in geïnvesteerd, maar nu zijn hier minder capaciteit en middelen voor. Dit is wel een aspect waar het AZC meer in wil investeren, omdat het belang hiervan bij het AZC onderkend wordt.

Communicatie over en vanuit het AZC met (keten)partners

De partijen op en om het AZC vinden elkaar in verschillende overlegstructuren. Het algemeen gedeelde beeld bij deze partijen (geïnterviewde professionals in de vluchtelingenketen en in de omgeving) is dat deze samenwerking versterkt is en partijen elkaar, met name de laatste twee jaar, beter weten te vinden. Door sommige van deze geïnterviewden wordt de overlast als reden genoemd dat de samenwerking en het contact versterkt zijn. Deze overlegstructuren zijn wisselend van samenstelling. Overleggen zijn onder andere het Lokaal Ketenoverleg (LKO), het Multidisciplinair overleg Veiligelanders en veiligheidsoverleggen. Partijen die aan deze overleggen deelnemen zijn partijen die onderdeel zijn van de vluchtelingenketen (zoals COA, AVIM, Dienst Terugkeer en Vertrek), maar ook partners die niet in de vluchtelingenketen zitten maar wel betrokken zijn bij het AZC of in aanraking komen met asielzoekers uit het AZC Overloon. Hieronder vallen de openbaar vervoersbedrijven waar de asielzoekers gebruik van maken, de politie en het beveiligingsbedrijf Secutor Security dat straatcoaches levert.

Het AZC Overloon ligt dicht bij de gemeenten Sint Anthonis en Venray. De gemeente Venray ligt in een ander basisteam van de politie en in een andere provincie. Gemeente Boxmeer heeft sinds twee à drie jaar een intensievere samenwerking met gemeente Venray met betrekking tot het AZC Overloon. Daarvoor was er weinig contact. De reden van een versterking van het contact waren de signalen dat overlastgevendende asielzoekers zich mengden in de lokale criminaliteit en het

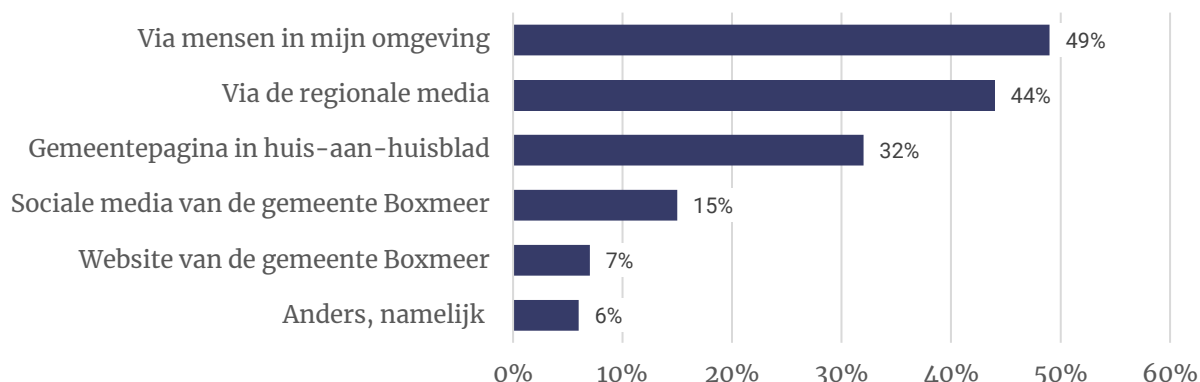
Venrayse criminele circuit. Deze samenwerking heeft geleid tot de operationele werkgroep Veiligelanders. Met gemeente Sint Anthonis is minder intensief contact; de burgemeester neemt deel aan de klankbordgroep, maar er is geen frequente overlegstructuur.

In de verschillende overleggen worden informatie en signalen tussen de partijen gedeeld en een gezamenlijke aanpak besproken. Deze overleggen zijn deels gericht op het bespreken van overlast door asielzoekers en de aanpak hiervan, maar ook op de bredere situatie en ontwikkeling van bewoners van het AZC (LKO), om zo multidisciplinair tot oplossingen te komen voor zorgwekkende/ problematische situaties. Sommige partijen benoemen privacy wel als een beperkende factor in informatiedeling. Door de geïnterviewden wordt aangegeven dat door privacyregels informatie op persoonsniveau niet (met elke partij) kan worden gedeeld.

2.3.2 Waardering van inwoners voor de informatievoorziening

De helft van de inwoners (49%) heeft via mensen in hun omgeving informatie verkregen over de opvang van asielzoekers in het AZC Overloon. Via de regionale media en de gemeentepagina in het huis-aan-huis blad kwamen ongeveer vier op de tien inwoners aan hun informatie over het AZC. Andere manieren (6%) waarop inwoners aan informatie zijn gekomen over het AZC zijn via de school van de kinderen, via klankbordgesprekken van de gemeente en whatsapp groepen in de buurt.

Figuur 2.8 Op welke manieren kwam u aan informatie over de opvang van asielzoekers in het AZC Overloon? (meerdere antwoorden mogelijk, n=4.268)

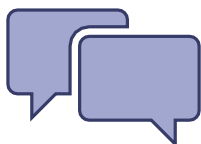

Twaalf procent van de inwoners is (zeer) tevreden over de informatievoorziening over het AZC Overloon. Meer dan drie op de tien van de inwoners zijn (zeer) ontevreden over de informatievoorziening. Bijna twee op de vijf inwoners (37%) hebben geen uitgesproken mening hierover en zijn noch tevreden, nog ontevreden. Inwoners uit Overloon (37% is ontevreden of zeer ontevreden) en Stevensbeek (56%) zijn het meest ontevreden met de informatievoorziening.

Tabel 2.6 Hoe tevreden of ontevreden bent u over de informatievoorziening over het AZC Overloon?
(n=4.268)

	Ze te vreden	Tevreden	Niet tevreden en niet ontevreden	Ontevreden	Ze ontevreden	Geen antwoord	N
Groeningen	0%	11%	37%	21%	5%	26%	98
Holthees	1%	11%	44%	13%	6%	24%	126
Maashees	1%	15%	36%	15%	10%	24%	178
Overloon	1%	10%	38%	25%	12%	14%	1.598
Vierlingsbeek	0%	10%	39%	17%	10%	24%	488
Vortum-Mullem	1%	9%	44%	21%	9%	17%	140
Oploo	1%	13%	38%	16%	6%	26%	327
Sint-Anthonis	1%	15%	37%	16%	8%	23%	871
Stevensbeek	0%	7%	24%	30%	26%	13%	302
Westerbeek	1%	14%	39%	17%	9%	20%	140
Totaal	1%	11%	37%	21%	11%	19%	4.268

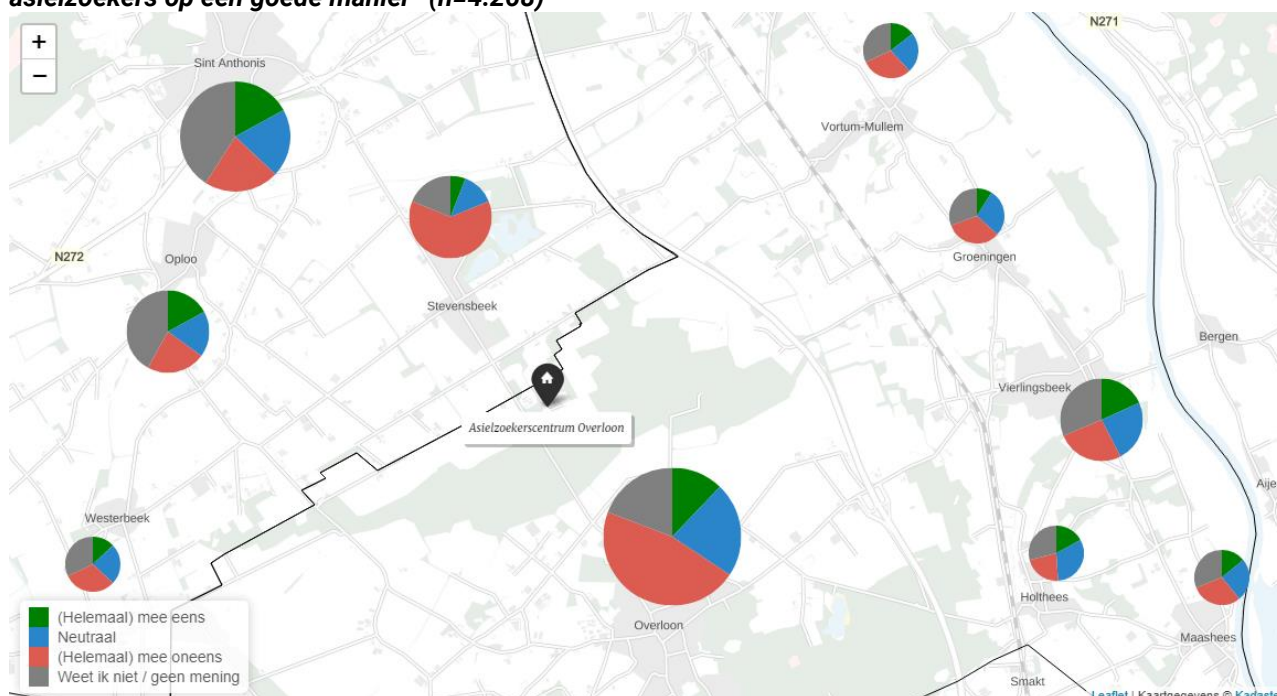
Aan de inwoners die ontevreden zijn met de informatievoorziening over het AZC Overloon is gevraagd om een toelichting. De belangrijkste reden voor de ontevredenheid over de informatievoorziening is het gebrek aan transparantie en het gebrek aan informatie. Inwoners hebben het idee dat er veel wordt achtergehouden en negatieve gebeurtenissen niet naar buiten gebracht worden. Tevens ervaren inwoners dat zij pas geïnformeerd worden op het moment dat er al beslissingen zijn gemaakt, ze willen vooraf graag betrokken worden.

- “Er komt te weinig informatie. Met name de negatieve zaken worden te weinig kenbaar gemaakt.” (inwoner, Groeningen)
- “Informatie vanuit de gemeente komt er weinig en al zeker als het negatief is.” (inwoner, Overloon)
- “Te veel calamiteiten rondom asielzoekers en het AZC worden in de doofpot gestopt.” (inwoner, Sint-Anthonis)
- “Achteraf wordt er gesproken en niet op voorhand, de gemeente had in alle redelijkheid op voorhand informatie moeten inwinnen van omwonenden niet zoals nu achteraf.” (inwoner, Westerbeek)

Een op de zeven inwoners (14%) vindt dat de gemeente Boxmeer zijn/haar belangen goed behartigt ten aanzien van de opvang van asielzoekers, tegenover bijna vier op de tien inwoners die het hiermee oneens zijn; zij vinden dat de gemeente hun belangen niet op een goede manier behartigt. Meer dan een vijfde (22%) van de inwoners staat neutraal tegenover deze stelling. In Vierlingsbeek, Oploo, Sint-Anthonis en Holthees zijn de inwoners het meest tevreden over de manier waarop de gemeente op komt voor hun belangen ten aanzien van het AZC. Inwoners uit Overloon (46% is het (helemaal) oneens met de stelling) en Stevensbeek (63%) zijn het minst tevreden.

Figuur 2.9 Stelling: “De gemeente Boxmeer behartigt mijn belangen ten aanzien van de opvang van asielzoekers op een goede manier” (n=4.268)

2.4 Optreden bij overlast

Bevoegdheden aanpak overlast AZC Overloon

Het AZC Overloon heeft verschillende bevoegdheden om overlast op het AZC zelf aan te pakken. Het AZC kan bij overlast onder andere gebruik maken van het ROV-beleid (Reglement Onthouding Verstrekkingen), om boetes op te leggen, oplopend in zwaarte. Het AZC kan de burgemeester vragen om een burgemeestersbrief. Dit is een brief gericht aan een asielzoeker die veel overlast veroorzaakt, waarin staat dat dit bekend is bij instanties. Ook kan het AZC vragen om gebiedsontzeggingen voor bepaalde personen. Met de politie kan een ‘stopgesprek’ met de asielzoeker worden gevoerd, om zo duidelijk te maken aan deze persoon dat hij of zij in beeld is. Ook kan besloten worden om een asielzoeker in een Handhaving en Toezichtlocatie (HTL) te plaatsen. Dit is een juridisch zware maatregel waar dossieropbouw voor nodig is; van deze maatregel is, volgens het AZC, in Overloon wel een paar keer gebruik gemaakt. Door het AZC wordt aangegeven dat, met name voor de minderjarige groep, er behoefte is aan meer mogelijkheden om ‘door te pakken’ wanneer deze groep overlast veroorzaakt. Deze groep heeft, vanwege minderjarigheid, meer bescherming dan meerderjarigen. Een ander knelpunt is drugsgebruik op het AZC. Dit is volgens de geïnterviewden, werkend op het AZC, lastig aan te pakken, omdat men bij deze aanpak tegen juridische beperkingen aanloopt. De politie mag bijvoorbeeld niet zomaar kamers doorzoeken zonder huiszoekingsbevel.

Omgang met signalen van overlast door instanties volgens stakeholders

Geïnterviewde omwonenden hebben te maken met overlast en delicten, veroorzaakt door bewoners van het AZC. De geïnterviewde omwonenden en dorpsraden geven aan dat ze overlast bespreekbaar kunnen maken in de klankbordgroep of de WhatsAppgroep die vanuit de klankbordgroep is opgericht.

Niet elke omwonende uit de omliggende dorpen is bij deze klankbordgroep aangesloten, maar via de dorpsraad kunnen de signalen van andere inwoners de klankbordgroep wel bereiken. De geïnterviewde omwonenden geven aan dat, wanneer ze deze overlast bespreekbaar maken, ze het advies krijgen deze zaken te melden bij de politie. Omwonenden en ondernemers worden, onder andere door het AZC, de dorpsraden en politie ook gestimuleerd en geadviseerd om overlast te melden bij de politie. Dit wordt niet altijd gedaan. Redenen hiervoor zijn dat men niet altijd weet waar en hoe men de overlast moet melden. Een aantal geïnterviewde omwonenden geeft ook aan dat ze een beetje 'moedeloos' worden van het melden en dat ze zich ook afvragen wat de politie voor hen kan doen. Een oplossing die door een aantal geïnterviewden wordt benoemd is het opzetten van een meldingenstructuur, met een terugkoppeling van wat er met de meldingen is gedaan.

Wanneer er sprake is van daadwerkelijk strafbare feiten, zijn de geïnterviewden die hier mee te maken hebben gehad, het er over eens dat de politie snel en voortvarend handelt nadat ze een melding hebben gedaan. Desondanks is er volgens een omwonende toch een terughoudendheid om aangifte te doen, omdat het gevoel heerst dat hier niks mee gedaan wordt. Het Openbaar Ministerie herkent dit sentiment, via de ketenmariniers worden inwoners gestimuleerd om aangifte te doen. Bij ondernemers speelt het aspect dat men er snel vanaf wil zijn, en daarom geen aangifte doet. Hier is door de politie wel op ingespeeld, door de mogelijkheid te bieden om versneld aangifte te doen.

Door de geïnterviewden wordt erkend dat de aanpak van overlast en criminaliteit de laatste jaren is verbeterd. Echter wordt volgens de geïnterviewde inwoners, dorpsraden en ondernemers de kern van het probleem niet aangepakt, namelijk het terugdringen van de overlastgevende groep asielzoekers. Er heerst het beeld dat de asielzoekers die overlast veroorzaken uit het AZC worden gezet, en worden 'aangevuld' door een nieuwe groep asielzoekers, die ook weer voor overlast kunnen gaan zorgen. De aanpak van overlast is volgens hen voornamelijk reactief, minder proactief of preventief. Er wordt gereageerd op incidenten doordat de politie optreedt wanneer er sprake is van een strafbaar feit, maar er wordt niet ingezet op preventieve beveiliging of gezorgd dat er geen nieuwe (minderjarige) asielzoekers uit veilige landen in het AZC komen.

Perspectief professionals omgeving en keten

Vanuit de professionals en (keten)partners heerst het beeld dat overlast sneller en beter wordt aangepakt dan een aantal jaar terug. Partijen en instanties zitten dichter op de overlastgevende groepen asielzoekers. Er zijn hiervoor verschillende overlegstructuren ingericht, zoals het Lokaal Ketenoverleg en de Operationele werkgroep Veiligelanders. Een andere ontwikkeling die wordt genoemd in de informatiedeling van overlastgevende asielzoekers is de Top-X lijst. Dit is een lijst waar de meest overlastgevende asielzoekers op worden geplaatst. Hierdoor krijgen de verschillende instanties een gezamenlijk beeld van de overlastgevende groep. Dit middel heeft ook zijn beperkingen volgens een aantal geïnterviewden. Er moet niet worden gewacht totdat een asielzoeker op deze lijst staat. Wanneer iemand op weg is om op deze lijst te komen, moeten er al interventies worden gepleegd. Ook krijgt de snelrechtafdeling van het Openbaar Ministerie (ZSM) deze lijst niet, terwijl deze informatie wel bepalend kan zijn voor de berechting van een asielzoeker die een misdaad heeft gepleegd. Wel worden, via het snelrecht, asielzoekers die een misdaad plegen, strenger aangepakt. Zaken worden, volgens het Openbaar Ministerie, minder snel geseponeerd dan voorheen.

Naast deze overlegstructuren is in de afgelopen jaren ook op andere manieren op overlast ingezet. Er zijn twee ketenmariniers aangesteld en er zijn straatcoaches ingezet, die in gesprek

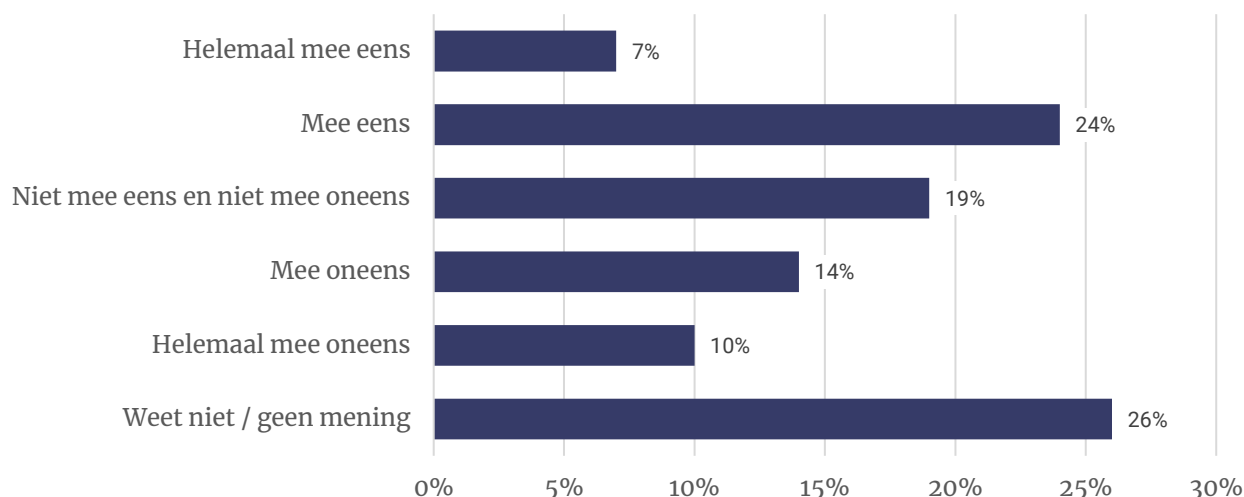
gaan met overlastgevende jongere asielzoekers. De ketenmariniers worden vanuit het Ministerie van Justitie en Veiligheid ingezet op plekken rondom AZC's waar sprake is van veel overlast en problemen in de keten om deze overlast aan te pakken. De geïnterviewde partijen geven aan dat de ketenmariniers hebben geleid tot meer samenwerking in de keten, waaronder het Lokaal Ketenoverleg, en de ketenmariniers bieden het AZC ook ondersteuning op juridisch vlak. De straatcoaches brengen in kaart wat de overlastgevende groep doet en gaan met hen in gesprek, zowel op het AZC als daarbuiten. Er heerst onder de geïnterviewde ketenpartners en professionals een wisselend beeld van de straatcoaches. Sommige geïnterviewden zijn erg te spreken over hun aanpak en de manier waarop ze jongeren benaderen. Andere partijen hebben het idee dat de aanpak van de straatcoaches nog niet voldoende is of dat de informatie die deze organisatie heeft en deelt met andere partijen niet altijd helemaal volledig of actueel is. Een toekomstige ontwikkeling is een pilot waarbij extra boa's in worden gezet in de gemeenten Nijmegen, Boxmeer, Grave en Venray. Deze boa's worden ingezet op plekken waar sprake is van extra overlast ('hotspots') en op momenten waarop extra overlast wordt verwacht ('hottimes').

Een remmende factor in de aanpak van overlast is de beperkte capaciteit bij politie en Openbaar Ministerie. De politie moet haar schaarse capaciteit verdelen over een groot gebied, waar ook het AZC in Grave onder valt. Hierdoor kan het zijn dat de politie in andere delen van dit gebied minder zichtbaar is. Ook bij het Openbaar Ministerie doet zich een soortgelijk probleem voor; door in te zetten op het AZC, blijven andere zaken liggen.

Perspectief inwoners

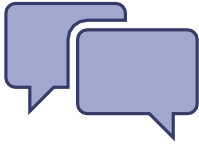
Bijna een op de drie inwoners (31%) is van mening dat de politie adequaat optreedt bij overlast van asielzoekers en onveilige situaties in het AZC Overloon, negentien procent staat hier neutraal tegenover en bijna een kwart (24%) is het met deze stelling oneens. Nog eens 26 procent heeft zich hier niet over uitgesproken. In Overloon (35%) en Stevensbeek (35%) zijn de inwoners het meest tevreden met het optreden van de politie.

Figuur 2.10 De politie treedt adequaat op bij overlast van asielzoekers en onveilige situaties bij het AZC Overloon (n=4.268)

Aan de inwoners die hebben aangegeven ontevreden te zijn met de wijze waarop de politie optreedt tegen overlast van asielzoekers en onveilige situaties in het AZC Overloon is gevraagd

om een toelichting. De belangrijkste redenen voor ontevredenheid zijn dat er niet hard genoeg wordt opgetreden, dat de politie te laat ter plaatse is of te laat ingrijpt.

- *“Ligt niet direct aan de politie maar ik heb nooit het idee dat de mensen aangepakt worden wanneer bekend is dat ze het wel hebben gedaan.” (inwoner, Overloon)*
- *“Omdat ze wel op meldingen af komen maar dan geen actie ondernemen.” (inwoner, Vierlingsbeek)*
- *“Ze zijn vaak te laat ter plaatse, moeten dan ook helemaal uit Cuijk komen.” (inwoner, Vortum-Mullem)*
- *“Er lijkt niet opgetreden te worden voor diefstal/inbraken. Enkel bij situaties binnen het AZC zelf.” (inwoner, Oploo)*

3. Maatschappelijk draagvlak voor opvang asielzoekers

In dit hoofdstuk behandelen we achtereenvolgens het algemene draagvlak voor de opvang van asielzoekers en het draagvlak voor de continuering van het AZC Overloon vanuit het perspectief van de inwoners, de direct omwonenden en de samenwerkingspartners van de gemeente. Hierbij komen ook de specifieke voorwaarden aan de orde waaronder de opvang in de toekomst mogelijk ofwel acceptabel is voor de verschillende betrokkenen.

3.1 Draagvlak algemeen

3.1.1 Perspectief stakeholders

Aan omwonenden, ondernemers, dorpsraden en schoolgemeenschappen is gevraagd wat men ervan vindt dat vluchtelingen in het algemeen in Nederland worden opgevangen en wat men vindt van de bijdrage die gemeente Boxmeer hier aan levert. Uit deze interviews komt een breed gedragen beeld naar voren dat het goed is dat Nederland asielzoekers opvangt en de gemeente Boxmeer hieraan een bijdrage levert.

Men ziet het als een 'plicht' van een welvarend land als Nederland om personen op te vangen die in levensbedreigende of erbarmelijke situaties zitten. Ook het oorlogsverleden van Overloon speelt volgens een geïnterviewde een rol. Hierdoor voelt men zich moreel verplicht om personen die ook in oorlogssituaties verkeren, op te vangen. De geïnterviewden maken hier wel een scherp onderscheid in personen uit onveilige en personen uit de zogeheten veilige landen waarvan men overlast ervaart. Over de personen uit veilige landen die in Overloon gehuisvest worden, krijgt men uit de omgeving signalen dat hier minder draagvlak voor is. Deze personen kunnen zich over het algemeen niet vestigen in Nederland, doordat ze geen recht hebben op een verblijfsvergunning. Een deel van hen is hierdoor, volgens de geïnterviewden, niet gemotiveerd om onderdeel te worden van de lokale samenleving en stuurt bijvoorbeeld de kinderen niet naar school. Ook veroorzaakt een deel van deze personen overlast, wat het draagvlak voor de opvang van vluchtelingen heeft doen afnemen. De geïnterviewden erkennen dat dit om een kleine groep gaat, die het echter wel 'verpest' voor de rest van de asielzoekers die wel gemotiveerd zijn om zich hier te huisvesten. Onder een aantal geïnterviewde professionals heerst het beeld dat deze overlastgevende groep stigmatiserend werkt voor de rest van de bewoners van AZC Overloon. Wanneer er sprake is van criminaliteit of overlast wordt, volgens hen, door omwonenden snel de link met het AZC gelegd. Dit is slecht voor de beeldvorming van het AZC en gaat ten koste van de groep asielzoekers met wie het wel goed gaat en die wel gemotiveerd zijn om zich in te zetten en deel te worden van de lokale samenleving. Geïnterviewden geven ook aan dat de asielzoekers die wel graag een bijdrage willen leveren hinder ervaren van de overlastgevende groep doordat zij voor een slechte beeldvorming zorgen of zelf negatieve ervaringen met deze groep hebben.

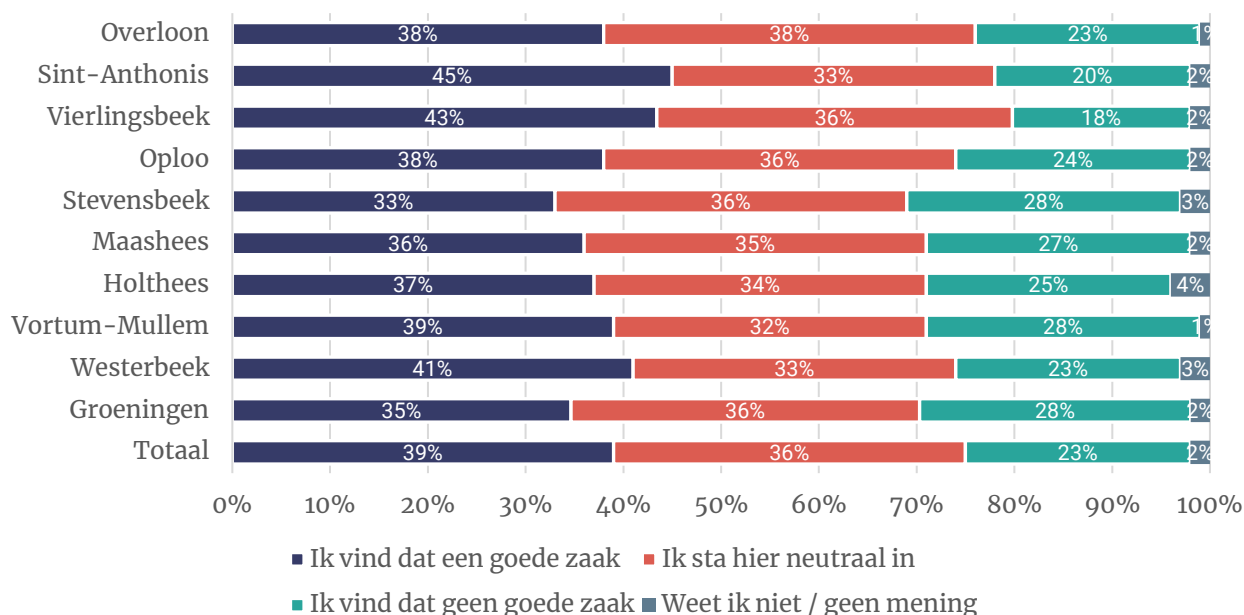
3.1.2 Perspectief inwoners

Opvang asielzoekers in het algemeen

Bijna vier van de tien inwoners vinden het een goede zaak dat Nederland asielzoekers opvangt, ruim een derde staat hier neutraal in en een kwart vindt dat geen goede zaak. Er is vanuit de enquête niet aan te geven wat de overwegingen zijn bij het gegeven antwoord. Wel is duidelijk dat

er in de basis weinig verschil tussen de dorpen bestaat in draagvlak voor de opvang van asielzoekers in Nederland.

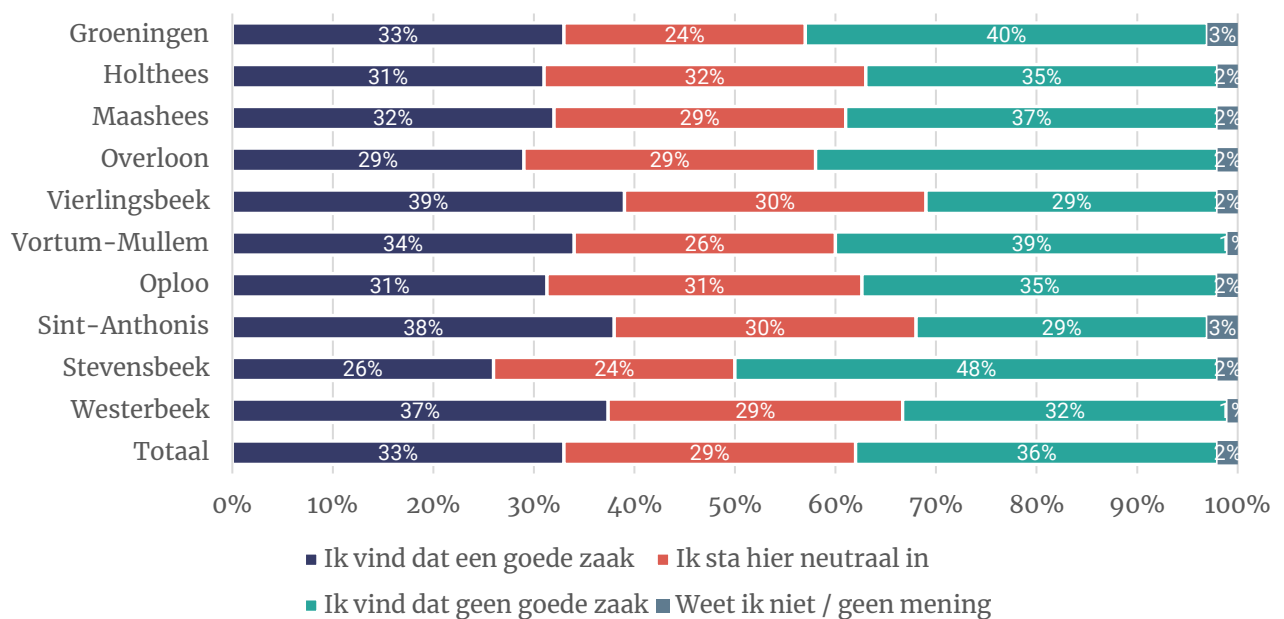
Figuur 3.1 Wat vindt u in het algemeen van het feit dat ons land asielzoekers opvangt? (n=4.268)

Opvang asielzoekers in gemeente Boxmeer

Het draagvlak bij inwoners voor de opvang van asielzoekers in gemeente Boxmeer (figuur 3.2) is wat lager dan het hierboven geschetste algemene draagvlak voor de opvang van asielzoekers in Nederland. Een derde van de inwoners (33%) vindt het opvangen van asielzoekers in de gemeente Boxmeer een goede zaak, een iets grotere groep (36%) staat hier negatief tegenover en drie op de tien inwoners staan hier neutraal in. In Vierlingsbeek (39%) en Sint-Anthonis (38%) staat men het meest positief tegenover het opvangen van asielzoekers in de gemeente. De inwoners van Overloon (29%) en Stevensbeek (26%) staan het minst positief tegenover de opvang van asielzoekers in de gemeente.

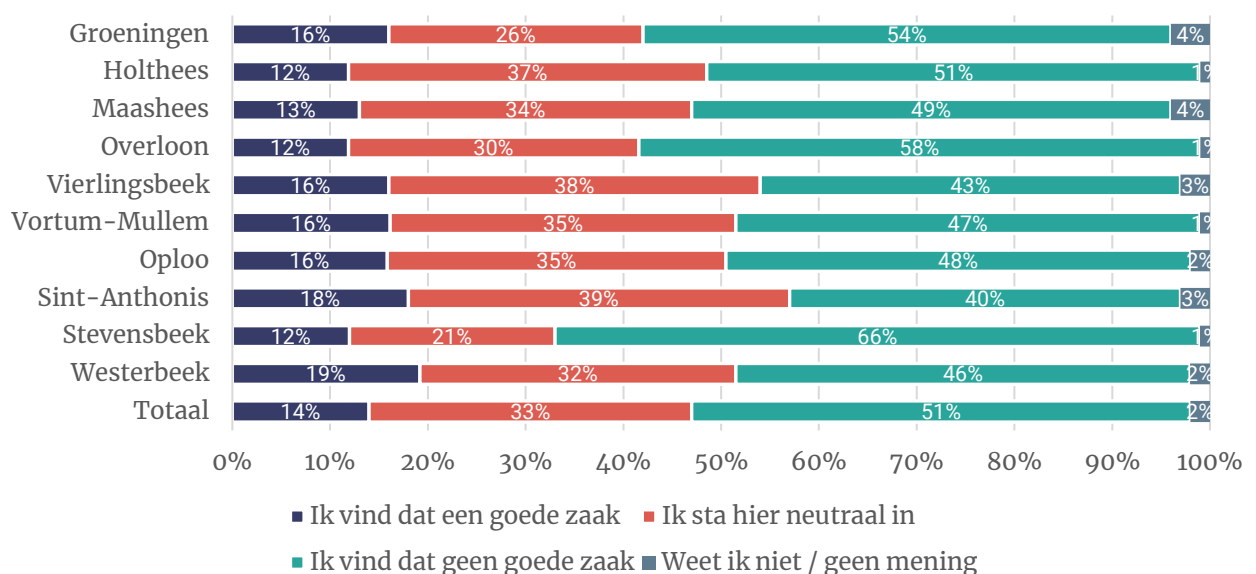
Figuur 3.2 Wat vindt u ervan dat de gemeente Boxmeer asielzoekers opvangt? (n=4.268)

Opvang asielzoekers in woonomgeving

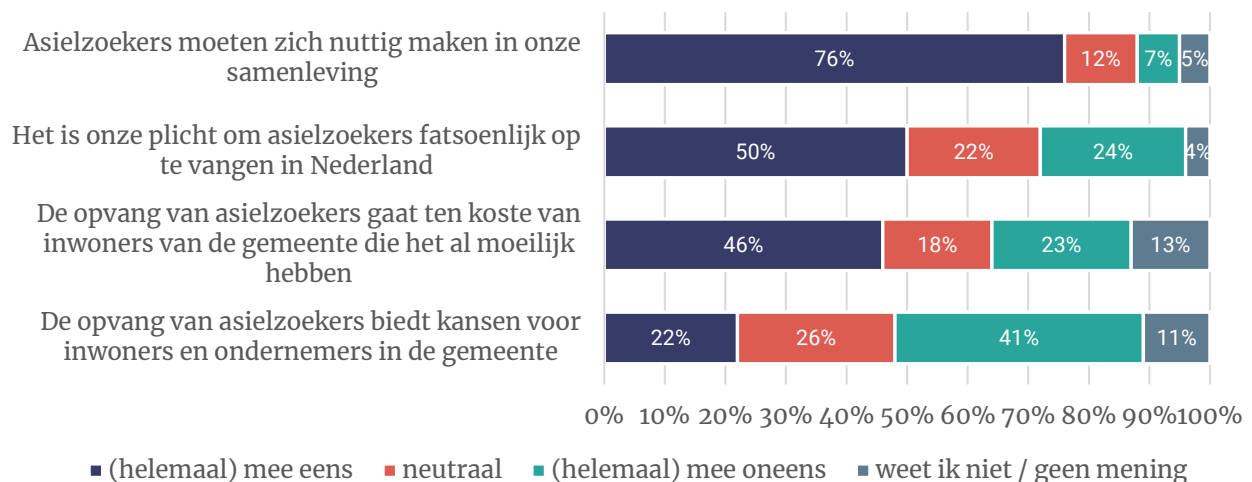
Een op de zeven inwoners (14%) is positief over de aanwezigheid van het AZC in de eigen woonomgeving. Een kleine meerderheid van de inwoners (51%) vindt het geen goede zaak dat er een AZC in de woonomgeving is en een derde van de inwoners staat hier neutraal tegenover. Inwoners uit Stevensbeek en Overloon staan het meest negatief tegenover een AZC in hun woonomgeving; hier vindt respectievelijk 66 en 58 procent het een slechte zaak. Gemiddeld genomen in het hele onderzoeksgebied is het draagvlak voor het AZC in de woonomgeving het laagst onder jongeren 16-24 jarigen en in de leeftijdsgroep 25-49 jaar (respectievelijk 65% en 58% vindt het een slechte zaak). Dit percentage is lager onder 50-64 jarigen en 65-plussers (respectievelijk 48% en 42%).

Figuur 3.3 Wat vindt u ervan dat er een AZC in uw woonomgeving is? (n=4.268)

De meeste inwoners zijn van mening dat asielzoekers zich nuttig moeten maken in onze samenleving (76%). In de dorpen Holthees (86%), Vierlingsbeek (79%), Sint-Anthonis (77%) en Westerbeek (81%) ligt dit percentage hoger dan in Stevensbeek (66%). De helft van de inwoners is van mening dat het onze plicht is om asielzoekers op te vangen in Nederland. In Stevensbeek is het percentage inwoners dat het hier (helemaal) mee oneens is, het hoogst (32%). Bijna de helft van de inwoners (46%) is van mening dat de opvang van asielzoekers ten koste gaat van de inwoners van de gemeente die het al moeilijk hebben. In Stevensbeek ligt dit percentage hoger (55%) dan het gemiddelde. Ten slotte is 41% van de inwoners het oneens met de stelling dat de komst van asielzoekers kansen biedt voor inwoners en ondernemers, tegenover 22% van de inwoners die het eens is met de stelling. In Vierlingsbeek (27%), Oploo (27%), Sint-Anthonis (27%) en Westerbeek (27%) ligt dit percentage hoger dan gemiddeld.

Figuur 3.4 Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen (n=4.268)

De meerderheid van de inwoners is *niet* bereid om zich als vrijwilliger in te zetten voor asielzoekers (65%). Dit percentage is het hoogst in Maashees (72%), gevolgd door Stevensbeek (69%) en Overloon (67%). Dertien procent is wel bereid om zich in te zetten als vrijwilliger, maar geeft aan dat dit niet gaat lukken. Vier procent zou wel vrijwilliger willen worden, twee procent zet zich op dit moment al in als vrijwilliger. In Stevensbeek (5%) is het aandeel van de inwoners dat zich op dit moment al inzet als vrijwilliger voor asielzoekers het grootst.

Tabel 3.1 Bent u bereid om u als vrijwilliger in te zetten voor asielzoekers? (n=4.268)

	Ja, ik doe dat al	Ja, ik zou dat wel willen	Wel bereid, maar dat gaat niet lukken	Nee, ik wil dat niet doen	Hangt ervan af	Weet ik niet	N
Groeningen	0%	6%	16%	66%	6%	5%	98
Holthees	2%	3%	13%	63%	12%	6%	126
Maashees	1%	6%	9%	72%	7%	5%	178
Overloon	1%	4%	13%	67%	9%	6%	1.598
Vierlingsbeek	0%	6%	12%	65%	10%	8%	488
Vortum-Mullem	0%	5%	14%	66%	11%	4%	140
Oploo	1%	3%	13%	66%	10%	6%	327
Sint-Anthonis	3%	4%	15%	58%	14%	6%	871
Stevensbeek	5%	2%	10%	69%	10%	4%	302
Westerbeek	1%	8%	17%	62%	11%	1%	140
Totaal	2%	4%	13%	65%	10%	6%	4.268

3.2 Draagvlak continuering van het AZC

3.2.1 Perspectief stakeholders

De geïnterviewden staan over het algemeen positief tegenover een mogelijke verlenging van het AZC Overloon. Men vindt het belangrijk dat asielzoekers opgevangen worden en hier, wanneer mogelijk, een veilig bestaan op kunnen bouwen. Ook ziet men de voordelen van het AZC voor de gemeenschap, zoals meer omzet voor lokale ondernemers en de scholen waar kinderen uit het AZC naar school gaan. Er wordt wel een scherp onderscheid gemaakt tussen de asielzoekers uit veilige en onveilige landen. Wanneer er een verlenging zou komen waarbij ook asielzoekers uit veilige landen worden geplaatst, die mogelijk overlast met zich meebrengen, staan, met name de omwonenden, dorpsraden en ondernemers negatief tegenover verlenging. Het is voor hen belangrijk dat de veiligheid van de gemeenschap gewaarborgd is. Ook draagvlak voor het voortbestaan van het AZC wordt als een belangrijke voorwaarde genoemd door een aantal geïnterviewden, waaronder een lokale ondernemer en een buurgemeente. Draagvlak onder de samenleving voor een verlenging moet er wel zijn, maar dit wordt nu ondermijnd door een overlastgevende groep asielzoekers.

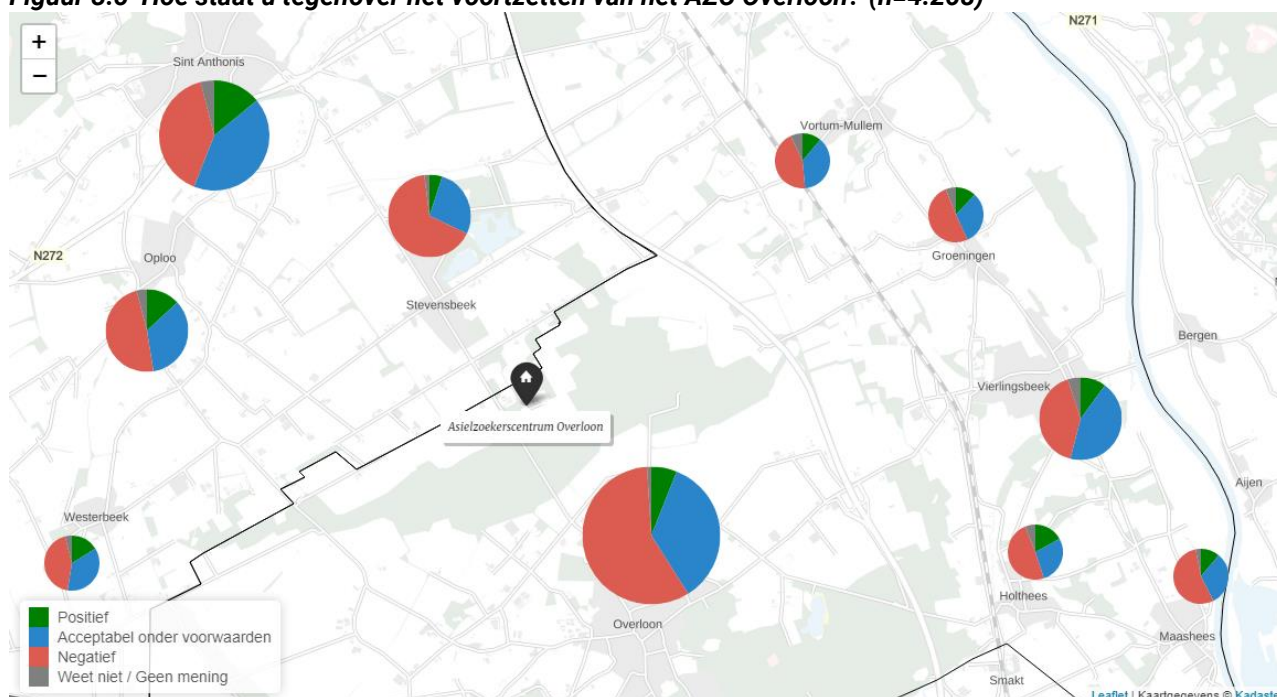
De instanties die in en rondom het AZC en de vluchtelingenketen opereren en samenwerken staan, vanuit professioneel oogpunt, positief tegenover de verlenging van het AZC. Wel geeft een aantal geïnterviewden aan dat het niet aan hen is om hierover een oordeel te geven over deze verlenging, omdat dit een politiek besluit is. Redenen die worden aangedragen waarom men positief tegenover een mogelijke verlenging staat, zijn dat de samenwerking steeds beter gaat en dat er expertise is opgebouwd. Wanneer het AZC niet verlengd wordt, gaat deze expertise verloren en moet dit ergens anders weer worden opgebouwd. Dit wordt als zonde ervaren. Een nadeel van het AZC Overloon is de locatie en het gebouw. Het AZC ligt vrij afgelegen en is hierdoor moeilijk bereikbaar met het openbaar vervoer, wat niet bevorderlijk is voor het wederzijds contact met de omgeving. Verder is het AZC een voormalig gevangenisgebouw, wat moeilijk te onderhouden is en troosteloos aandoet.

Door de inrichting van dit gebouw met veel eenpersoonscellen, worden hier volgens de geïnterviewden eerder alleenstaande vluchtelingen dan gezinnen geplaatst. Men geeft aan dat hier niet veel aan te veranderen is en dat het voor het COA ook moeilijk is om geschikte locaties voor een AZC te vinden.

3.2.2 Perspectief inwoners

Een op de tien inwoners (10%) staat positief tegenover het voortzetten van het AZC Overloon. Ruim een derde (36%) vindt de voortzetting acceptabel onder voorwaarden en iets meer dan de helft (51%) staat negatief tegenover de voortzetting. De mate waarin inwoners positief of negatief tegenover de voortzetting staan, hangt samen met de nabijheid van het AZC Overloon (zie figuur 3.3). De inwoners uit Overloon (58%) en Stevensbeek (66%) staat het negatiefst tegenover een continuering van het AZC Overloon. In Sint-Anthonis (40%) en Vierlingsbeek (41%) staan de inwoners relatief minder negatief tegenover het voortzetten van het AZC.

Figuur 3.5 Hoe staat u tegenover het voortzetten van het AZC Overloon? (n=4.268)

3.3 Voorwaarden voor verlenging

3.3.1 Perspectief stakeholders

Perspectief omwonenden/ondernemers/maatschappelijke organisaties

Omwonenden, ondernemers en dorpsraden stellen als voorwaarde voor verlenging dat de criminaliteit en overlast als gevolg van het AZC moeten worden opgelost zodat de inwoners niet langer gevoelens van onveiligheid ervaren. Zij geven aan: pas als er veiligheid is, ontstaat er draagvlak voor opvang van asielzoekers en kan er gezamenlijk (inwoners, AZC en asielzoekers) weer worden begonnen met het benutten van kansen die het AZC kan bieden voor integratie en kennismaking met een multiculturele samenleving, zoals herstart van een project als Samen Stevensbeek en kinderen uit het AZC op de scholen.

Bij de overlast en onveiligheid wordt in de gesprekken nadrukkelijk de koppeling gelegd met de bewonerssamenstelling van het AZC. De overlast komt in de ogen van inwoners en ondernemers van een kleine groep AMV'ers en veiligelanders. Tegen deze groepen is grote weerstand bij de bevolking. Tegen de opvang van asielzoekers uit onveilige landen is dat veel minder het geval, is hun inschatting.

In deze context worden de volgende praktische voorwaarden aangedragen ten aanzien van voortzetting van het AZC: meer gezinnen in het AZC, het terugbrengen van de capaciteit van het AZC (beter in verhouding tot het inwonertal van de omliggende dorpen), het verminderen van onderlinge spanningen tussen asielzoekers door rekening te houden met herkomstland en cultuur, zorgen voor een zinvolle dagbesteding (zoals werk) om verveling te voorkomen, verantwoordelijke instanties meer tools in handen geven zodat sneller kan worden opgetreden (overplaatsen/uitzetten) bij daders van misdrijven, geen personen op de top X lijst in het AZC, meer capaciteit en middelen zodat intensiever toezicht kan worden gehouden op het moment dat asielzoekers zich buiten het AZC bevinden. Van de gemeente Boxmeer worden twee hoofdzaken verlangd: 1) openheid, eerlijkheid, alertheid en tijdigheid in communicatie naar stakeholders (niet via de krant!), en 2) het vastleggen van en vasthouden aan de bovenstaande randvoorwaarden voor verlenging.

Pas als de veiligheidssituatie en -beleving is verbeterd, kan er worden gesproken over verlenging. Een kwestie die daarbij de aandacht verdient is de verdeling van de lasten en lusten. In Stevensbeek bestaat het gevoel dat men in Boxmeer de lusten heeft en zij de lasten hebben. Zo is er geïnvesteerd in verlichting op de fietspaden richting Overloon, maar niet richting Stevensbeek. Hierover wil men graag meedenken. En meer in het algemeen moet er aandacht zijn voor het betrekken van Stevensbeek (gemeente Sint-Anthonis) bij het besluitvormingsproces in Boxmeer.

Een ander aandachtspunt is dat (de leiding van) het AZC de blik meer naar buiten moet richten, hoewel men begrijpt dat het AZC niet verantwoordelijk is voor alles wat zich buiten het AZC afspeelt. Ook verwachten inwoners meer een luisterend oor voor initiatieven vanuit de samenleving en ligt er een uitdaging op het vlak van communicatie om inwoners meer voorbeelden te laten zien van de grote groep asielzoekers die er wat van wil maken.

Bij ondernemers heerst iets meer pragmatisme. Zij onderschrijven de voorwaarde van veiligheid. Maar mocht de gemeente Boxmeer geen invloed hebben op de toekomstige bewonerssamenstelling, waardoor AMV'ers en veiligelanders blijven komen, moet er alles aan gedaan worden om overlast te voorkomen. Zoals het beter handhaven van wet- en regelgeving. Specifiek voor winkeliers in Venray is het - met het oog op het draagvlak voor het AZC - belangrijk om communicatiestructuren die de afgelopen jaren zijn opgebouwd in stand te houden, in combinatie met het preventieve effect dat van de inzet van straatcoaches uitgaat. Het OV heeft veel last van zwartrijders. Om naar nul incidenten te gaan, zien ze het liefst dat de gemeente gratis OV mogelijk maakt.

Maatschappelijke organisaties stellen niet zozeer randvoorwaarden aan verlenging, maar dragen wel ideeën aan voor verbetering van het perspectief en integratie van asielzoekers. Bijvoorbeeld Engelse les voor veiligelanders zodat zij (op een andere plek) meer mogelijkheden hebben, en het kunnen doorverwijzen van asielzoekers naar lokale zorgstructuur zoals sociale wijkteams.

Ook het AZC ziet de meerwaarde hiervan, en wil gezamenlijk met de gemeente hiervoor een plan maken voor een opleidingscentrum, maar wijst er in het algemeen op dat budgetten vaak het probleem zijn. Het is voor gemeenten lastig te verkopen om veel in asielzoekers te investeren die elders een woonplaats vinden. Hiervoor zou op landelijk niveau iets geregeld moeten worden.

Perspectief professionals omgeving AZC en asielketen

Ook door veel professionals werkzaam op en rondom het AZC wordt de toekomst van het AZC gekoppeld aan de AMV'ers en veiligelanders. En dan vooral omdat zij zien dat er weinig draagvlak bij inwoners is voor de opvang van deze doelgroepen. Er moet in hun ogen een aanpassing worden gedaan in het plaatsingsregime waarbij veiligelanders worden opgevangen in een centrale locatie gericht op uitzetting en in Overloon meer wordt ingezet op gezinnen. Maar daarbij wordt direct de kanttekening geplaatst dat de gemeente en het AZC hier geen directe invloed op hebben en dit om landelijke politieke keuzes vraagt.

Net als de inwoners deden, wordt ook door professionals erop gewezen dat het aantal bewoners in verhouding moet staan tot de omgeving. Desalniettemin wordt het aantal asielzoekers in het AZC minder relevant geacht dan de bewonerssamenstelling. Een van de geïnterviewden geeft bij wijze van spreken aan: "100 AMV'ers zorgen voor meer overlast dan 800 gezinnen". Verder wordt er op gewezen dat het AZC in de beginjaren meer bewoners had dan nu het geval is, en er destijds minder problematiek en meer draagvlak was.

Een ander argument ten aanzien van de bewonerssamenstelling is dat de omgeving van het AZC Overloon bestaat uit relatief kleine dorpsgemeenschappen waar incidenten veel meer impact hebben dan in een stedelijke omgeving. Iedereen kent elkaar, waardoor een incident veel persoonlijker wordt en het veiligheidsgevoel in heel het dorp aantast. Voor AMV'ers zorgt de afgelegen ligging van het AZC Overloon voor een risico op verveling en daardoor vergrote kans op overlastgevend gedrag.

De overlastgevende groep zorgt niet alleen voor onveiligheidsgevoelens bij inwoners maar daarnaast voor veel werkdruk en verminderd werkplezier bij het personeel die veel tijd kwijt is aan crisissituaties. Hiervoor moeten bij verlenging middelen beschikbaar komen, bijvoorbeeld in de vorm van speciaal opgeleide beveiligers die zorgen voor naleving van huisregels binnen het AZC en daarmee andere handhavers ontlasten. Ook de vele mutaties bij AMV'ers helpen niet mee omdat hulpverleners steeds opnieuw moeten beginnen met het uitleggen van de regels.

De professionele overlegstructuur en netwerk die zijn opgebouwd, worden gewaardeerd door betrokkenen. Partijen weten elkaar goed te vinden. Onder andere waar het gaat om de opvang van AMV'ers is veel expertise opgebouwd hoe daar mee om te gaan. Ketenpartners geven aan dat bij sluiting van dit onderdeel van het AZC Overloon dit op een andere locatie weer moet worden opgebouwd. Uit oogpunt van efficiency wordt dat jammer gevonden.

Er wordt een behoefte gesignaleerd aan een betere meldingenstructuur voor burgers, met daarbij een terugkoppeling van afgehandelde zaken, en minder vrijblijvendheid ten aanzien van de klankbordgroep. In plaats van enkele keren per jaar bijeenkomen moet er een duidelijke communicatiestructuur worden opgezet voor overlastsituaties. En ook communicatie richting inwoners in bredere zin moet beter. Niet alleen wat betreft transparantie over overlastsituaties en het aanpakken daarvan. Maar ook zorgen dat inwoners beter op de hoogte zijn van de positieve dingen die in het AZC gebeuren om op die wijze acceptatie en bewustwording te creëren. Bijvoorbeeld in de voorlichting op middelbare scholen waar beeldvorming begint.

Er wordt door meerdere partijen op gewezen dat een AZC gewenning vraagt. Er zijn voorbeelden genoemd van AZC's waartegen bij de opening veel weerstand was van inwoners en men het een aantal jaren later bij sluiting jammer vindt dat de asielzoekers weggaan. De wisselwerking tussen AZC en de omgeving is echter wel iets waar aan gewerkt moet worden. Goedwillende asielzoekers willen wat terug kunnen doen. Daar is nu het moment niet naar. De energie is nu vooral gericht op het oplossen van crisissituaties, en instanties zijn in afwachting van een besluit over eventuele voortzetting van het AZC, terwijl gefocust zou moeten worden op integratie. (Provincie)grenzen mogen hier niet in de weg staan. Vanuit Venray is er bereidwilligheid om de gemeente Boxmeer te helpen met programma's voor inburgering en verbinding met werk (leerwerktrajecten).

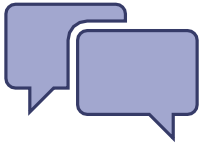
3.3.2 Perspectief inwoners

Voorwaarden algemeen

Veelvoorkomende voorwaarden ten aanzien van verlenging die inwoners in de enquête noemen, zijn voorwaarden op het gebied van de veiligheid van inwoners uit de omliggende dorpen. Deze veiligheid kan volgens inwoners gewaarborgd worden door vluchtelingen die overlastgevend gedrag vertonen strenger aan te pakken en vluchtelingen uit veilige landen die crimineel gedrag vertonen sneller terug te sturen naar land van herkomst, of bij voorbaat niet te huisvesten in het AZC. Ook zou er meer controle moeten zijn op het terrein van het AZC zelf en een strenger regime, door bijvoorbeeld het instellen van een avondklok, om ervoor te zorgen dat ze 's avonds niet van het terrein kunnen. Een ander aspect dat speelt is het bewonersaantal op het AZC². Inwoners geven aan dit, in verhouding tot de dorpen Stevensbeek en Overloon, wat kleine en hechte gemeenschappen zijn, te hoog te vinden. Ook de samenstelling is een punt dat benoemd wordt. Inwoners maken onderscheid tussen asielzoekers uit oorlogsgebieden en andere onveilige gebieden, en veilige landen. Ook wordt de groep alleenstaande minderjarige mannen genoemd als een groep die men liever niet in het AZC ziet. Hiervoor in de plaats zouden meer gezinnen moeten worden opgevangen. Ook geven inwoners aan dat er meer begeleiding en activiteiten aan de asielzoekers moeten worden aangeboden, zodat ze een nuttige dagbesteding hebben.

² Het maximale aantal asielzoekers dat in het AZC gehuisvest kan worden is 875 asielzoekers.

Onderstaande citaten geven een beeld van de genoemde voorwaarden:

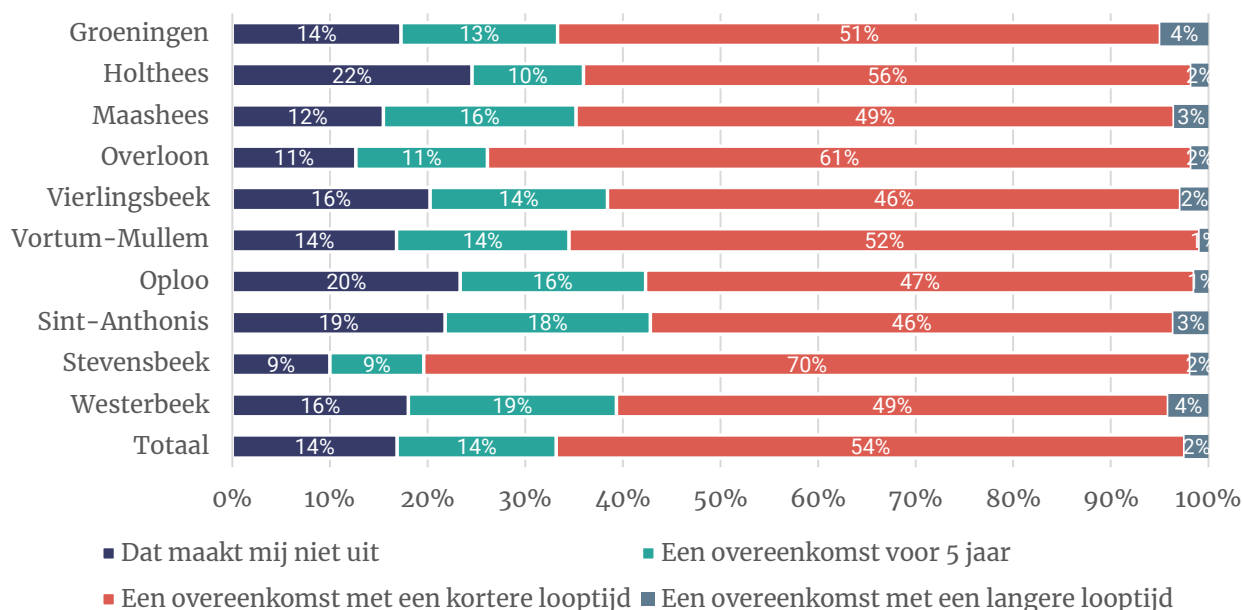

- “Volgens mij is het AZC te groot. Denk persoonlijk dat grote opvang niet bijdraagt, voor de asielzoeker zelf niet en voor de omgeving niet.” (inwoner, Groeningen)
- “Te veel in een kleine gemeente (bijna 900 op 3600 inwoners). In een keer is een kwart van de bevolking asielzoeker.” (inwoner, Overloon)
- “Hulp bij integratie, voldoende werkgelegenheid voor de asielzoekers zodat ze nuttig bezig zijn.” (inwoner, Overloon)
- “Geen asielzoekers uit zogenaamde veilige landen toelaten en een strenger beleid voeren wat betreft procedures en ook uitzetten als men uitgeprocedeerd is.” (inwoners, Sint-Anthonis)
- “Alleen maar echte vluchtelingen in het AZC huisvesten, geen gelukzoekers. Zullen er alsnog gelukzoekers komen, zet dan een avondklok op het asielzoekerscentrum zodat ze ons in de avond/nacht niet kunnen lastig vallen.” (inwoner, Stevensbeek)
- “Alleen echte vluchtelingen, lees gezinnen in nood, moeten geholpen worden. Iedereen die zich niet aan de wet houdt moet per direct uitgewezen worden. Voortzetting kan in mijn optiek alleen plaatsvinden als deze groep kwetsbare gezinnen geholpen wordt.” (inwoner, Vierlingsbeek)

Voorwaarden termijn verlenging

De overeenkomst van de gemeente Boxmeer met het COA over AZC Overloon eindigt in 2022. Aan inwoners is gevraagd wat voor termijn hun voorkeur heeft, wanneer de overeenkomst wordt verlengd. Meer dan de helft (54%) van de inwoners is voorstander van een kortere looptijd dan 5 jaar, 14 procent geeft de voorkeur aan een overeenkomst van vijf jaar, twee procent wenst een langere looptijd en 14 procent maakt dit niks uit. Het grootste deel van de inwoners dat voorstander is van een kortere looptijd, geeft de voorkeur aan een looptijd van één jaar. Vooral in de dorpen Stevensbeek (70%) en Overloon (61%) zijn inwoners voor een kortere looptijd van de nieuwe overeenkomst met het AZC.

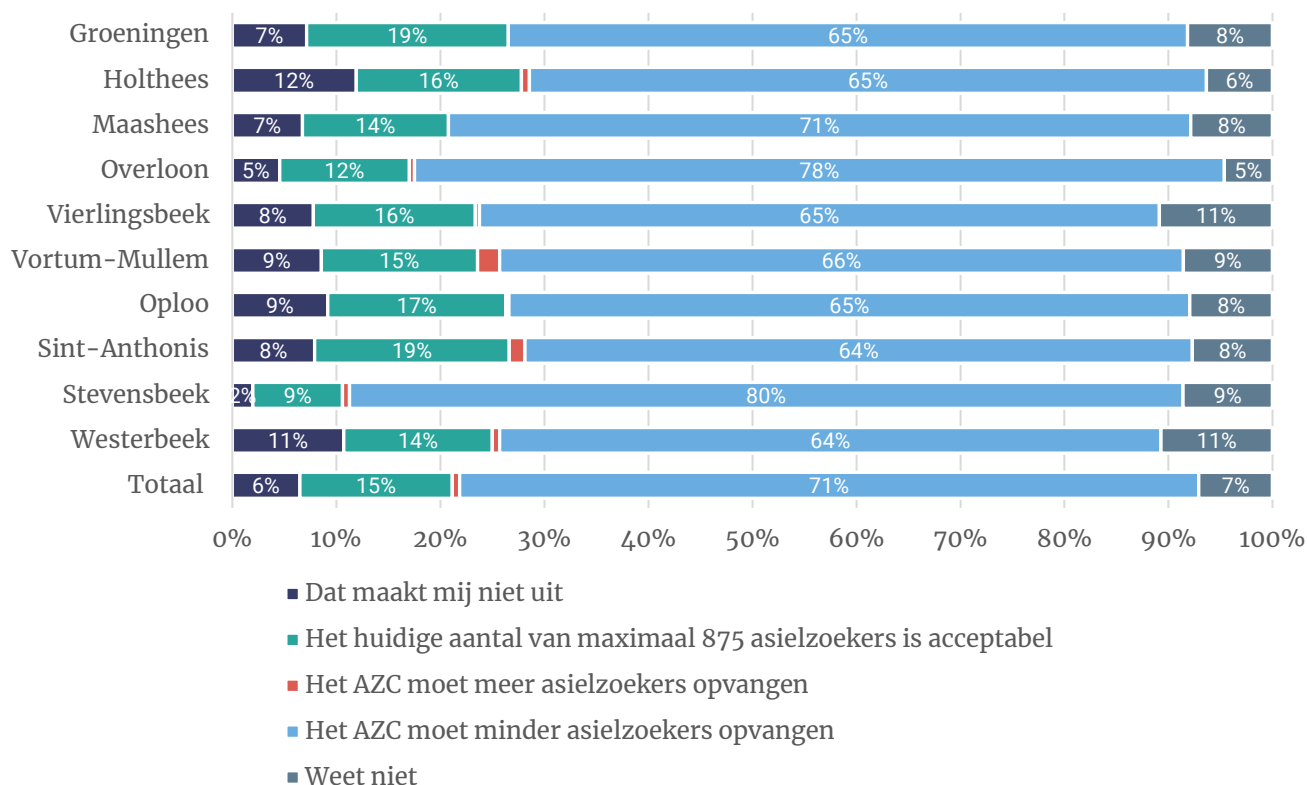
Figuur 3.6 Stel: het AZC Overloon blijft geopend. Wat is uw voorkeur ten aanzien van de termijn van de nieuwe overeenkomst? (n=4.268)

Voorkeuren capaciteit en bewonerssamenstelling AZC Overloon

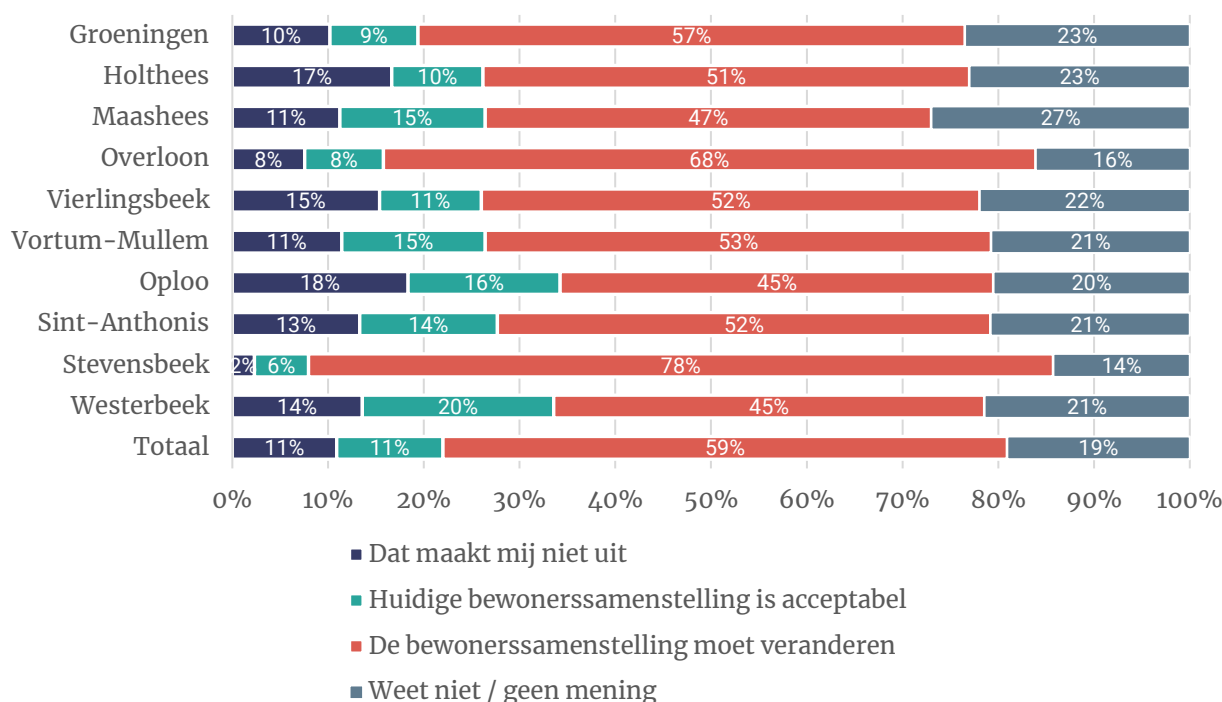
Naast de duur van de verlenging, konden inwoners aangeven wat hun voorkeur is over het aantal bewoners van het AZC en de bewonerssamenstelling. Zeven op de tien inwoners geven de voorkeur aan een lager bewonersaantal dan het huidige aantal van 875 asielzoekers (figuur 3.7). In Overloon en Stevensbeek ligt het deel van de inwoners dat voorstander is van een lager aantal asielzoekers hoger. In deze dorpen zijn acht op de tien inwoners hier voorstander van.

Figuur 3.7 Stel: het AZC Overloon blijft geopend. Wat is uw voorkeur ten aanzien van het aantal bewoners in het AZC? (N=4.268)

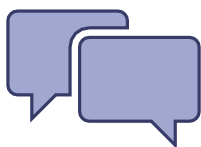

Het grootste deel van de inwoners (59%) vindt dat de bewonerssamenstelling moet veranderen (figuur 3.8). Eén op de tien inwoners vindt de huidige bewonerssamenstelling van het AZC acceptabel en een op de tien maakt het niks uit. Met name in Overloon (68%) en Stevensbeek (78%) vindt men dat de bewonerssamenstelling moet veranderen.

Figuur 3.8 Stel: het AZC Overloon blijft geopend. Wat is uw voorkeur ten aanzien van de bewonerssamenstelling van het AZC?

Inwoners die hebben aangegeven dat de samenstelling van bewoners moet veranderen, is gevraagd of ze deze keuze konden toelichten. Inwoners geven aan dat de samenstelling kan veranderen door minder tot geen alleenstaande minderjarige (mannelijke) asielzoekers op te vangen. Hiervoor in de plaats zouden gezinnen of vrouwen met kinderen opgevangen kunnen worden. Een ander aspect in de inwonerssamenstelling dat wordt genoemd is de mix van verschillende culturen, wat voor conflicten of spanningen kan zorgen.

- “Alleen opvang voor gezinnen. Vermijden dat kansloze asielzoekers, die vaak de bron van overlast zijn, worden opgevangen” (inwoner, Overloon)
- “Ik denk dat de alleenstaande jongeren of korter gehouden moeten worden, of helemaal niet meer in Overloon moeten wonen.” (inwoner, Stevensbeek)
- “Krijg de indruk dat er veel jongeren en voornamelijk mannen verblijven. Weet niet of dit klopt, maar dat zie ik op straat. Een mix van gezinnen en jongeren. Voorkom selectie van vooral mannen en jongeren.” (inwoner, Groeningen)
- “Verschillende culturen niet bij elkaar plaatsen zal in mijn ogen al een hele hoop rust brengen binnen en rondom het AZC” (inwoner, Sint-Anthonis)

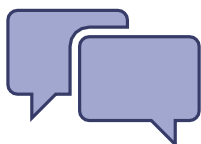
Aandachtspunten verlenging

De top drie van punten waar de gemeente Boxmeer extra aandacht aan moet besteden als het AZC Overloon geopend blijft, zijn de volgende: aandacht voor de normen en waarden van de Nederlandse samenleving (69%), gevolgd door voldoende inzet van politie en extra beveiliging (50%), en als derde het creëren van een meldpunt voor problemen en overlast (39%).

Figuur 3.9 Stel: het AZC Overloon blijft geopend. Waaraan moet de gemeente Boxmeer in dat geval extra aandacht besteden in de komende jaren? (maximaal 3 antwoorden mogelijk, n=4.268)

Een op de tien inwoners heeft andere aspecten genoemd waar de gemeente Boxmeer de komende jaren meer aandacht aan moet besteden. Deze andere aspecten bestaan onder andere uit initiatieven om de interactie tussen bewoners van het AZC en de gemeenschap te vergroten, en het zorgen voor een nuttige dagbesteding voor asielzoekers. Concreet kan dit volgens inwoners worden verwezenlijkt door bewoners van het AZC Overloon activiteiten buiten het AZC te laten doen, zoals het verrichten van (betaald) werk. En verder: strengere handhaving op overlast en criminaliteit, en overlastgevende asielzoekers eerder uit het AZC plaatsen. Een manier van strengere handhaving is volgens sommige inwoners de invoering van een avondklok.

- “Laat de asielzoekers betaald werk verrichten zodat ze werkervaring opdoen en dat er een sfeer ontstaat van samenwerking.” (inwoner, Holthees)
- “Activiteiten om de relatie met het dorp te vergroten, zoals een open dag, bijdrage aan dorpsactiviteiten, de zichtbaarheid van de culturen die aanwezig zijn in het AZC vergroten.” (inwoner, Overloon)
- “Bewoners van het AZC in contact brengen met verschillende werkgevers zodat ze een baan kunnen vinden die ze leuk vinden.” (inwoner, Sint-Anthonis)
- “Zorgen dat degenen die voor overlast zorgen verwijderd worden.” (inwoner, Stevensbeek)
- “Meer beveiliging en avondklok vanaf 21.00 uur en in de winter 19.00 uur.” (inwoner, Stevensbeek)

4. Leerpunten en lessen

Dit hoofdstuk gaat in op de lessen en leerpunten die te trekken zijn uit zeven jaar opvang van asielzoekers in AZC Overloon. Een deel van deze lessen en leerpunten zijn vooral relevant voor gemeente Boxmeer bij een mogelijke verlenging van het AZC Overloon. Een ander deel van deze lessen en leerpunten zijn in de afgelopen jaren rond het AZC Overloon opgepakt en zijn wellicht relevant voor andere gemeenten waar een AZC gehuisvest is of gaat worden.

4.1 Lessen en leerpunten voor gemeente Boxmeer (bij mogelijke verlenging)

Investeren in contact met de lokale gemeenschap en dagbesteding asielzoekers

Een van de belangrijke lessen die kan worden getrokken, is dat verbinding tussen het AZC en de lokale gemeenschap, waaronder omwonenden, ondernemers en maatschappelijke instanties, belangrijk en nuttig is voor de lokale samenleving. De lokale gemeenschap komt zo meer en op een positieve manier in contact met asielzoekers. Wanneer het AZC laat zien dat het meer ‘naar buiten’ gericht is, zal dat de beeldvorming over het AZC en zijn bewoners ten goede komen. Aan de andere kant is een investering in het verbinden van het AZC met de omgeving ook nuttig voor de bewoners op het AZC zelf. Dit zorgt ervoor dat asielzoekers een nuttige dagbesteding krijgen en zo ‘iets terugdoen voor de gemeenschap’. Ook kan deze dagbesteding verveling en mogelijk ook overlast tegengaan. Voorbeelden om de verbinding met de gemeenschap aan te gaan en die een nuttige dagbesteding voor asielzoekers zijn, zijn het organiseren van activiteiten op het AZC, asielzoekers stimuleren om vrijwilligerswerk te doen, of gezamenlijk met ondernemers te kijken naar de mogelijkheden van betaald werk, stages of werk-leertrajecten voor asielzoekers. Het AZC Overloon wil hier in de toekomst meer in gaan investeren, en dan met name in een meer praktijkgerichte daginvulling voor minderjarigen. Hierbij is het plan om bij een herontwikkeling hier een opleidingscentrum voor op te starten. Knelpunten om deze projecten en initiatieven te realiseren kunnen liggen op het vlak van financiering en capaciteit. Een ander knelpunt bij de eventuele realisatie van de plannen is dat door de huidige situatie rondom corona projecten en initiatieven stil zijn komen te liggen of niet tot uitvoering zijn gebracht.

Inzetten op externe communicatie en samenwerking

Naast investeren in gezamenlijke projecten met de omgeving en het inzetten van asielzoekers in de lokale samenleving, kan snelle en transparante communicatie helpen in de beeldvorming over het AZC. Te laat of niet reageren op vragen of onduidelijkheden, kan speculaties voeden waardoor relatief kleine gebeurtenissen een eigen leven gaan leiden. Vooral direct omwonenden willen graag op de hoogte gehouden worden van wat in het AZC speelt. Wanneer er bijvoorbeeld hulpdiensten naar het AZC komen, wil men weten wat er aan de hand is en hierover graag direct informatie krijgen vanuit het AZC. Dat werkt beter dan wanneer ze later in de lokale media moeten lezen wat er aan de hand was. De communicatie naar omwonenden loopt nu via een klankbordgroep. Maar doordat deze slechts enkele keren per jaar bijeenkomt is de informatie al niet meer actueel op het moment dat deze wordt gedeeld. Om dit te verbeteren is gestart met een WhatsAppgroep waarin leden vragen stellen en het AZC snel kan reageren. Dit is een positieve ontwikkeling, waarvan het goed is als deze wordt voortgezet en zo structureel informatie wordt gedeeld.

Een andere les die te trekken is uit de afgelopen jaren is het ‘opplussen’ van de klankbordgroep. Dit kan in de eerste plaats door in te zetten op intensievere informatie-uitwisseling. Verder valt te denken aan het maken van duidelijke basisafspraken met de deelnemers en vaker bij elkaar komen dan de huidige frequentie van enkele keren per jaar. Los van de bovenstaande manieren om intensiever te communiceren met omwonenden en belanghebbenden, is het van belang duidelijker te communiceren over de (on)mogelijkheden van de aanpak van overlast. De afgelopen jaren kon niet voldaan worden aan de verwachtingen die onder andere heersten onder inwoners en ondernemers in de aanpak van overlast veroorzaakt door AZC-bewoners. Meer open en regelmatige communicatie neemt mogelijk niet de onvrede over de bestaande overlast weg, maar kan helpen in de verduidelijking van de mogelijkheden en onmogelijkheden. Deze informatie kan stakeholders, waaronder dorpsraden ook helpen in het meedenken in het aandragen van oplossingen in de bestrijding van overlast.

Omgang met meldingen en signalen van overlast

De politie reageert en handelt doorgaans snel wanneer er sprake is van strafbare feiten gepleegd door asielzoekers. In de loop van de tijd zijn delicten gepleegd door asielzoekers in toenemende mate via het snelrecht berecht en wordt er steeds minder geseponeerd.

Naast strafbare delicten doen er zich andere vormen van overlast voor die niet strafrechtelijk zijn te vervolgen. Het gaat om uiteenlopende vormen van overlast waar, behalve direct omwonenden, ook inwoners van de omringende dorpen mee te maken krijgen. Het blijkt dat er onduidelijkheid is over waar men deze vormen van overlast kan melden. Ook is het niet voor iedereen duidelijk wat er met hun melding gedaan wordt. Hierdoor is terughoudendheid ontstaan om deze te melden en komen meldingen van overlast bij verschillende instanties binnen. Een duidelijke meldingsstructuur met een snelle terugkoppeling aan de melder(s), kan de meldingsbereidheid vergroten en bijdragen aan het gevoel bij melders dat zij serieus worden genomen.

Inzetten op een andere bewonerssamenstelling AZC

De kern van het probleem van het afkalvende draagvlak voor het AZC ligt in de bewonerssamenstelling van het AZC, wat voor een groot deel bestaat uit alleenstaande (minderjarige) asielzoekers. Een deel van deze groep zorgt voor overlast en criminaliteit, wat leidt tot een negatieve beeldvorming en een negatieve houding ten aanzien van verlenging in de omringende dorpen.

Deze bewonerssamenstelling wordt grotendeels veroorzaakt door de inrichting van het AZC Overloon; een oude gevangenis met veel eenpersoonscellen. Duidelijk is ook dat hiervoor niet direct een oplossing is aan te dragen, omdat de bewonerssamenstelling van het AZC door het COA wordt bepaald. Een mogelijke oplossing is het investeren in nieuwe vormen van (flexibele) huisvesting op het terrein van het AZC, meer gericht op gezinnen. Met deze flexibele vormen van opvang is beter in te spelen op de fluctuaties van toestroom van asielzoekers. Het heeft ook voordelen voor de periode waarin het complex niet langer dienst doet als opvanglocatie.

Inzetten op integratie op langere termijn

Een deel van de bewoners van het AZC Overloon krijgt een verblijfsvergunning en zal zich wellicht in een van de omliggende dorpen gaan vestigen. Om die reden loont het om te investeren in lange termijn integratie, zoals opleiding, werk en huisvesting. Hierin kunnen bedrijven en onderwijsinstellingen samenwerking zoeken met elkaar en met andere partijen binnen of buiten de eigen gemeente- of provinciegrenzen.

De gemeente en de woningcorporaties hebben een belangrijke rol op het vlak van huisvesting. Zij zullen moeten kijken naar geschikte woningen voor asielzoekers met een verblijfsvergunning. Een probleem is momenteel de doorstroming van het AZC naar een reguliere woning. Statushouders zijn gedwongen in een AZC verblijven, omdat er geen geschikte huisvesting voor ze beschikbaar is.

Om deze samenwerking vorm te geven, kan worden geleerd van het voorbeeld in provincie Limburg, waar een Top-team is samengesteld, waarin het onderwijs, het bedrijfsleven en woningcorporaties samenwerken. Dit team is gericht op de lange termijn integratie van asielzoekers die een verblijfsstatus krijgen of hebben gekregen (statushouders).

4.2 Lessen en leerpunten voor andere gemeenten

Op basis van bovenstaande is een aantal leerpunten te formuleren die mogelijk van waarde zijn voor andere gemeenten waar een AZC wordt gevestigd en/of die tegen vergelijkbare knelpunten zijn aangelopen als in Boxmeer.

- Wees vanaf het begin transparant in de communicatie naar de lokale gemeenschap over de komst van een AZC. Wanneer omwonenden en lokale ondernemers de komst van een AZC via de media moeten vernemen, heeft dit een negatief effect op het draagvlak. Naast inwoners zijn ook andere doelgroepen zoals verenigingen en scholen erbij gebaat te weten van de komst van het AZC en met name de omvang en samenstelling van de bewonerspopulatie. Transparante communicatie voorkomt dat halve waarheden of onjuistheden de ronde gaan doen en een eigen leven gaan leiden.
- Zet vanaf het begin overlegstructuren op met partners in de vluchtelingenketen en partners gericht op de bestrijding van overlast. Een manier hiervoor is het opstellen van een veiligheidsplan, naar voorbeeld van gemeente Venray, gericht op veiligheid en leefbaarheid van de omgeving. Waarin overlegstructuren en de rol- en taakverdeling van verschillende partijen van tevoren zijn vastgelegd. Dit voorkomt dat deze structuren pas moeten worden opgetuigd als er sprake is van overlast.
- Een goed functionerende overlegstructuur is van cruciaal belang, bijvoorbeeld in de vorm van een klankbordgroep. In deze klankbordgroep dienen alle belangrijke stakeholders een plek te krijgen. Verder dient duidelijk te zijn wat het mandaat is van de klankbordgroep: wees helder over welke zaken er wel en niet besproken worden. Verder is het van belang een bijeenkomstfrequentie te kiezen die past bij de rol van de klankbordgroep. Wanneer de groep een actieve rol heeft in het doorgeven van informatie aan omwonenden, dienen de leden frequent en goed geïnformeerd te worden door AZC en gemeente.
- Stimuleer en faciliteer initiatieven vanuit de gemeenschap die zijn gericht op het leggen van contacten en maken van verbinding. Te denken valt aan bewonersinitiatieven maar vooral ook aan (sport)verenigingen en lokale ondernemers. Zet met hen samen projecten en initiatieven op om de integratie van asielzoekers en het contact met de gemeenschap te bevorderen.
- Wees voorbereid op enige mate van overlast die door bewoners van het AZC veroorzaakt wordt. Belangrijk hierin is te zorgen voor een duidelijk en laagdrempelig meldpunt dat ook daadwerkelijk iets doet met de melding en dat aan de melder terugkoppelt. Dit zorgt ervoor dat de melders zich serieus genomen voelen en het vergroot de duidelijkheid van wat er met meldingen wordt gedaan.

Bijlage 1 Lijst van geïnterviewde stakeholders

A. Perspectief inwoners

- Omwonenden Stevensbeek
- Omwonende Overloon
- Slachtoffer
- Dorpsvereniging Overloon
- Dorpsvereniging Stevensbeek

B. Perspectief bedrijven/ ondernemers

- Ondernemersvereniging Vierlingsbeek
- Winkeliersvereniging Venray Centraal
- PLUS Overloon
- Vervoersbedrijf

C. Perspectief maatschappelijke organisaties

- Basisschool Sint Jozef / SKOV
- Merlet College / Metameer
- Vluchtelingenwerk

D. Perspectief professionals omgeving/locatie

- Locatiemanager AZC / manager AMV
- Politie Venray (basisteam Venray-Gennep)
- Politie Boxmeer (basisteam Maas en Leijgraaf)
- Secutor Security (straatcoaches openbare ruimte en AZC)
- Medewerker AZC (programmabegeleider)
- TRIGION Security (beveiliging/receptie AZC Overloon)
- Burgemeester Sint Anthonis
- Burgemeester Venray
- Gemeente Venray (beleidsmedewerker openbare orde en veiligheid)

E. Perspectief professionals vluchtelingenketen/juridische keten

- DT&V (Dienst Terugkeer en Vertrek)
- Ketenmariniers
- AVIM (Afdeling Vreemdelingenpolitie Identificatie en Mensenhandel)
- OM (Openbaar Ministerie)
- Nidos (Voogdij voor AMV'ers)

Bijlage 2 Responssamenstelling inwonersenquête

Tabel B2.1 Respons naar geslacht

	Man		Vrouw		Anders / wil ik niet zeggen	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Groeningen	51	52%	43	44%	4	4%
Holthees	66	52%	53	42%	7	6%
Maashees	88	49%	89	50%	1	1%
Overloon	796	50%	769	48%	33	2%
Vierlingsbeek	250	51%	227	47%	11	2%
Vortum-Mullem	65	46%	69	49%	6	4%
<i>Subtotaal dorpen gemeente Boxmeer</i>	1.316	50%	1.250	47%	62	3%
Oploo	174	53%	147	45%	6	2%
Sint Anthonis	452	52%	392	45%	27	3%
Stevensbeek	147	49%	143	47%	12	4%
Westerbeek	71	51%	63	45%	6	4%
<i>Subtotaal dorpen gemeente Sint Anthonis</i>	844	51%	745	46%	51	3%
Totaal onderzoeksgebied	2.160	51%	1.995	47%	113	3%

Tabel B2.2 Respons naar leeftijdscategorie

	16 – 24 jaar		25 – 34 jaar		35 – 49 jaar		50 – 64 jaar		65 +	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Groeningen	11	11%	6	6%	20	20%	36	37%	25	26%
Holthees	16	13%	14	11%	19	15%	47	37%	30	24%
Maashees	14	8%	18	10%	41	23%	64	36%	41	23%
Overloon	174	11%	157	10%	270	17%	566	35%	431	27%
Vierlingsbeek	41	8%	59	12%	90	18%	168	34%	130	27%
Vortum-Mullem	25	18%	9	6%	21	15%	55	39%	30	21%
<i>Subtotaal dorpen gemeente Boxmeer</i>	281	11%	263	9%	461	18%	936	37%	687	25%
Oploo	33	10%	38	12%	48	15%	137	42%	71	22%
Sint Anthonis	101	12%	71	8%	125	14%	305	35%	269	31%
Stevensbeek	47	16%	31	10%	54	18%	110	36%	60	20%
Westerbeek	15	11%	18	13%	26	19%	47	34%	34	24%
<i>Subtotaal dorpen gemeente Sint Anthonis</i>	196	12%	158	11%	253	16%	599	37%	434	24%
Totaal onderzoeksgebied	477	11%	412	10%	714	17%	1.535	36%	1.121	26%

Tabel B2.3 Respons naar betrokkenheid

	Nee		Ja, als werknemer		Ja, als toeleverancier		Ja, als vrijwilliger		Ja, op een andere manier	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Groeningen	93	95%	2	2%	1	0%	0	0%	3	3%
Holthees	118	94%	0	0%	0	0%	0	0%	8	6%
Maashees	173	97%	0	0%	0	0%	0	0%	5	3%
Overloon	1.524	94%	4	0%	0	0%	7	0%	63	4%
Vierlingsbeek	473	97%	2	0%	0	0%	1	0%	12	2%
Vortum-Mullem	134	96%	0	0%	0	0%	0	0%	6	4%
<i>Subtotaal dorpen gemeente Boxmeer</i>	2.515	96%	8	0%	0	0%	8	0%	97	4%
Oploo	318	97%	0	0%	0	0%	1	0%	8	2%
Sint Anthonis	827	95%	2	0%	1	0%	9	1%	32	4%
Stevensbeek	265	88%	0	0%	0	0%	6	2%	31	10%
Westerbeek	136	97%	0	0%	0	0%	0	0%	4	3%
<i>Subtotaal dorpen gemeente Sint Anthonis</i>	1.546	94%	2	0%	1	0%	16	1%	75	5%
Totaal onderzoeksgebied	4.061	95%	10	0%	1	0%	24	1%	172	4%

Bijlage 3 Verdiepende analysetabellen

Tabel B3.1 *Heeft u zelf contact gehad met bewoners van het AZC?*

	Helemaal geen contact	Nauwelijks contact	Enig contact	Veel contact	Totaal	N
Groeningen	53%	24%	17%	5%	100%	98
Holthees	60%	28%	9%	3%	100%	126
Maashees	61%	25%	12%	2%	100%	178
Overloon	31%	39%	26%	3%	100%	1598
Vierlingsbeek	58%	25%	15%	1%	100%	488
Vortum-Mullem	56%	32%	12%	0%	100%	140
Oploo	54%	28%	17%	1%	100%	327
Sint-Anthonis	43%	34%	21%	2%	100%	871
Stevensbeek	23%	30%	41%	6%	100%	302
Westerbeek	53%	29%	18%	1%	100%	140
TOTAAL	42%	33%	22%	2%	100%	4268

Tabel B3.2 Waaruit bestond dit contact? (meerdere antwoorden mogelijk, percentagebasis: inwoners die hebben aangegeven zelf veel, enig of nauwelijks contact te hebben gehad met bewoners van het AZC, n=2.481)

	Groeten in het voorbijgaan	Gesproken met asielzoekers op straat, winkel, bushalte etc.	Ben op het AZC geweest	Vluchteling(en) is/zijn bij mij thuis geweest	Heb asielzoekers geholpen/ heb vrijwilligerswerk gedaan	Anders, namelijk	N
Groeningen	61%	26%	13%	4%	4%	35%	46
Holthees	62%	38%	4%	0%	8%	22%	50
Maashees	54%	34%	19%	3%	6%	24%	70
Overloon	72%	31%	21%	6%	5%	19%	1101
Vierlingsbeek	51%	28%	20%	1%	2%	23%	203
Vortum-Mullem	66%	26%	10%	6%	2%	15%	62
Oploo	64%	25%	12%	3%	5%	25%	151
Sint-Anthonis	61%	30%	16%	4%	10%	18%	500
Stevensbeek	62%	30%	25%	14%	12%	33%	232
Westerbeek	61%	30%	11%	9%	9%	21%	66
Totaal	65%	30%	19%	5%	7%	21%	2481

Tabel B3.3 Ervaart u wel eens overlast door bewoners van het AZC Overloon? (n=4.268)

	Ja, veel overlast	Ja, een beetje overlast	Nee, geen overlast	Geen antwoord	N
Groeningen	15%	30%	47%	8%	98
Holthees	15%	37%	43%	5%	126
Maashees	19%	37%	38%	6%	178
Overloon	38%	44%	16%	2%	1.598
Vierlingsbeek	16%	34%	42%	8%	488
Vortum-Mullem	11%	40%	39%	10%	140
Oploo	13%	32%	49%	5%	327
Sint-Anthonis	10%	35%	49%	5%	871
Stevensbeek	45%	37%	16%	2%	302
Westerbeek	15%	35%	46%	4%	140
Totaal	25%	38%	32%	4%	4.268

Tabel B3.4 Welke positieve gevolgen denkt u dat de komst van het AZC Overloon heeft gehad voor uw woonomgeving en de mensen die daar wonen? (meerdere antwoorden mogelijk; percentagebasis: inwoners die denken dat het AZC positieve gevolgen heeft gehad voor de woonomgeving en de mensen die daar wonen; n=1.830)

	Het stimuleert het samen ontplooiën van activiteiten en het vrijwilligerswerk	Andere culturen verrijken de samenleving	Het AZC zorgt voor werkgelegenheid	Het AZC zorgt voor instandhouding van voorzieningen (zoals scholen en winkels)	Het AZC levert nieuwe klanten voor winkels en ondernemers in de omgeving	Het AZC zorgt voor meer begrip voor/kennis over mensen met een onveilig land van herkomst	Het is goed voor de uitstraling van Boxmeer	Het AZC levert de gemeente financiële voordelen op (die ten goede komen aan de andere inwoners)	Het AZC zorgt dat het terrein van de voormalige gevangenis zinvol wordt benut	Anders, namelijk	Weet ik niet	N
Groeningen	16%	30%	35%	5%	16%	32%	24%	22%	30%	5%	16%	37
Holthees	11%	20%	20%	11%	23%	16%	23%	14%	25%	4%	18%	56
Maashees	12%	34%	26%	14%	25%	32%	17%	14%	40%	3%	12%	65
Overloon	10%	28%	20%	11%	31%	30%	21%	18%	30%	10%	11%	721
Vierlingsbeek	24%	35%	27%	13%	22%	38%	25%	20%	43%	6%	12%	187
Vortum-Mullem	16%	25%	26%	12%	25%	25%	25%	21%	44%	5%	12%	57
Oploo	21%	33%	32%	17%	31%	40%	26%	11%	35%	4%	12%	121
Sint-Anthonis	25%	37%	30%	11%	19%	38%	23%	14%	41%	7%	9%	397
Stevensbeek	39%	37%	15%	19%	24%	27%	13%	14%	34%	18%	8%	131
Westerbeek	22%	38%	34%	19%	21%	31%	24%	5%	38%	12%	10%	58
Totaal	18%	32%	25%	13%	26%	33%	22%	16%	35%	8%	11%	1.830

Tabel B3.5 Welke negatieve gevolgen denkt u dat de komst van het AZC Overloon heeft gehad voor uw woonomgeving en de mensen die daar wonen? (meerdere antwoorden mogelijk; percentagebasis: inwoners die denken dat het AZC negatieve gevolgen heeft gehad voor de woonomgeving en de mensen die daar wonen; n=1.830)

	Verstoring van de rust en het woongenot	Rondhangende mensen	Het op straat lastigvallen van mensen	Toename van geweldsdelicten (mishandeling, bedreiging etc.)	Toename van vermogensdelicten (diefstal, woninginbraak etc.)	Waardedaling van huizen en/of lastig te verkopen	Verpaupering (o.a. afval, vernielingen)	Onveilig gevoel	Gevaarlijke situaties in het verkeer	Anders, namelijk	Weet ik niet	N
Groeningen	44%	76%	35%	55%	80%	29%	33%	79%	21%	3%	2%	66
Holthees	49%	79%	34%	32%	73%	14%	24%	70%	29%	1%	3%	99
Maashees	53%	86%	47%	51%	78%	22%	31%	74%	31%	4%	1%	137
Overloon	42%	74%	40%	53%	86%	11%	27%	73%	42%	3%	1%	1386
Vierlingsbeek	44%	67%	33%	45%	79%	16%	24%	68%	22%	4%	1%	350
Vortum-Mullem	45%	64%	43%	54%	73%	29%	27%	73%	23%	3%	3%	102
Oploo	42%	71%	38%	51%	79%	28%	23%	72%	21%	2%	3%	239
Sint-Anthonis	39%	67%	37%	46%	78%	24%	22%	65%	29%	3%	3%	612
Stevensbeek	46%	73%	55%	55%	85%	33%	31%	80%	33%	5%	0%	284
Westerbeek	45%	75%	44%	53%	85%	23%	33%	69%	24%	7%	1%	102
Totaal	43%	72%	40%	50%	82%	19%	27%	72%	33%	3%	2%	3377

Tabel B3.6 Als u door middel van een rapportcijfer van 1 tot en met 10 zou mogen aangeven hoe prettig u het vindt om in uw buurt te wonen, welk cijfer zou u dan geven? (n=4.222)

Dorp	Cijfer	% onvoldoende (5 en lager)	n=
Groeningen	7,4	18%	96
Holthees	7,6	15%	124
Maashees	7,3	19%	176
Overloon	7,2	19%	1591
Vierlingsbeek	7,5	14%	482
Vortum-Mullem	7,5	19%	137
Oploo	7,5	17%	324
Sint-Anthonis	7,5	15%	857
Stevensbeek	6,6	26%	298
Westerbeek	7,5	20%	137
Totaal	7,3	18%	4222

Tabel B3.7 Op welke manieren kwam u aan informatie over de opvang van asielzoekers in het AZC Overloon? (meerdere antwoorden mogelijk, n=4.268)

	Website van de gemeente Boxmeer	Sociale media van de gemeente Boxmeer	Gemeentepagina in huis-aan-huisblad	Via de regionale media	Via mensen in mijn omgeving	Anders, namelijk	N
Groeningen	6%	15%	38%	45%	49%	6%	98
Holthees	6%	17%	33%	46%	57%	6%	126
Maashees	14%	20%	35%	39%	49%	4%	178
Overloon	8%	18%	32%	42%	47%	8%	1598
Vierlingsbeek	11%	16%	32%	44%	49%	4%	488
Vortum-Mullem	13%	19%	34%	44%	44%	4%	140
Oploo	4%	14%	30%	51%	47%	6%	327
Sint-Anthonis	5%	10%	33%	48%	49%	6%	871
Stevensbeek	5%	8%	30%	43%	57%	10%	302
Westerbeek	6%	10%	34%	46%	52%	6%	140
Totaal	7%	15%	32%	44%	49%	6%	4268

Tabel B3.8 Stelling: “De gemeente Boxmeer behartigt mijn belangen ten aanzien van de opvang van asielzoekers op een goede manier” (n=4.268)

	Helemaal mee eens	Mee eens	Niet mee eens en niet mee oneens	Mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet / geen mening	N
Groeningen	0%	9%	28%	21%	11%	31%	98
Holthees	1%	16%	32%	10%	13%	29%	126
Maashees	1%	13%	25%	16%	14%	31%	178
Overloon	2%	11%	22%	23%	23%	19%	1598
Vierlingsbeek	2%	16%	24%	13%	13%	31%	488
Vortum-Mullem	1%	13%	23%	15%	14%	34%	140
Oploo	2%	14%	18%	13%	10%	42%	327
Sint-Anthonis	2%	15%	20%	13%	9%	41%	871
Stevensbeek	1%	5%	13%	19%	44%	19%	302
Westerbeek	1%	12%	24%	14%	16%	32%	140
Totaal	2%	12%	22%	17%	18%	29%	4268

Tabel B3.9 De politie treedt adequaat op bij overlast van asielzoekers en onveilige situaties bij het AZC Overloon (n=4.268)

	(helemaal) mee eens	neutraal	(helemaal) mee oneens	Weet ik niet / geen mening	N
Groeningen	18%	22%	23%	36%	98
Holthees	29%	17%	17%	37%	126
Maashees	24%	19%	26%	31%	178
Overloon	35%	21%	26%	18%	1598
Vierlingsbeek	23%	22%	23%	32%	488
Vortum – Mullem	24%	19%	26%	32%	140
Oploo	31%	16%	21%	32%	327
Sint-Anthonis	32%	15%	18%	36%	871
Stevensbeek	35%	18%	30%	17%	302
Westerbeek	24%	26%	24%	26%	140
Totaal	31%	19%	24%	26%	4268

Tabel B3.10 Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen? (n=4.268)

	Asielzoekers moeten zich nuttig maken in onze samenleving	De opvang van asielzoekers gaat ten koste van inwoners van de gemeente die het al moeilijk hebben	Het is onze plicht om asielzoekers fatsoenlijk op te vangen in Nederland	De opvang van asielzoekers biedt kansen voor inwoners en ondernemers in de gemeente	
	% (helemaal) mee eens	% (helemaal) mee eens	% (helemaal) mee eens	% (helemaal) mee eens	N
Groeningen	77%	42%	48%	16%	98
Holthees	86%	50%	48%	25%	126
Maashees	79%	49%	45%	23%	178
Overloon	75%	47%	47%	18%	1598
Vierlingsbeek	79%	41%	58%	27%	488
Vortum-Mullem	76%	46%	51%	23%	140
Oploo	77%	43%	48%	27%	327
Sint-Anthonis	77%	42%	57%	27%	871
Stevensbeek	66%	55%	38%	15%	302
Westerbeek	81%	45%	55%	29%	140
Totaal	76%	46%	50%	22%	4268

Tabel B3.11 Hoe staat u tegenover het voortzetten van het AZC Overloon? (n=4.268)

	Positief	Acceptabel onder voorwaarden	Negatief	Weet niet / geen mening	N
Groeningen	12%	31%	51%	6%	98
Holthees	17%	28%	49%	6%	126
Maashees	11%	31%	54%	3%	178
Overloon	6%	35%	58%	1%	1598
Vierlingsbeek	10%	44%	41%	5%	488
Vortum-Mullem	11%	37%	44%	7%	140
Oploo	13%	34%	48%	4%	327
Sint-Anthonis	14%	42%	40%	4%	871
Stevensbeek	5%	27%	66%	2%	302
Westerbeek	16%	36%	43%	4%	140
Totaal	10%	36%	51%	3%	4268

Tabel B3.12 Stel: het AZC Overloon blijft geopend. Waaraan moet de gemeente Boxmeer in dat geval extra aandacht besteden in de komende jaren?
(maximaal 3 antwoorden mogelijk, n=4.268)

	Activiteiten voor asielzoekers op het AZC	Aandacht voor de normen en waarden van de Nederlandse samenleving	Asielzoekers leren zo snel mogelijk Nederlands	Een schone en veilige omgeving bij het AZC	AZC koopt producten bij lokale ondernemers	Voldoende inzet van politie en beveiliging	Verbeteren van de verkeersveil igheid	Meldpunt voor problemen en overlast	Vrijwilligers werk door asielzoekers	Anders	Geen van alle	N
Groeningen	22%	65%	37%	17%	5%	51%	5%	44%	18%	7%	1%	98
Holthees	26%	70%	44%	17%	7%	42%	6%	28%	24%	7%	3%	126
Maashees	21%	72%	47%	18%	3%	52%	6%	39%	20%	7%	1%	178
Overloon	13%	69%	31%	15%	3%	54%	12%	42%	16%	12%	1%	1598
Vierlingsbeek	23%	69%	39%	16%	4%	47%	4%	40%	21%	7%	1%	448
Vortum-Mullem	14%	67%	39%	23%	6%	44%	3%	34%	29%	8%	3%	140
Oploo	20%	69%	39%	25%	8%	51%	4%	35%	13%	7%	2%	327
Sint-Anthonis	23%	69%	43%	24%	7%	43%	6%	36%	16%	6%	2%	871
Stevensbeek	15%	67%	21%	20%	3%	55%	8%	43%	10%	19%	1%	302
Westerbeek	20%	64%	44%	19%	5%	48%	2%	29%	19%	13%	4%	140
Totaal	18%	69%	36%	19%	5%	50%	8%	39%	17%	10%	2%	4268

Bijlage 4 Vragenlijst bewonersenquête

Meningen over en ervaringen met asielzoekerscentrum Overloon

1. Als u door middel van een rapportcijfer van 1 tot en met 10 zou mogen aangeven hoe prettig u het vindt om in uw buurt te wonen, welk cijfer zou u dan geven?

Met een 1 geeft u aan dat u heel erg ontevreden bent, met een 10 geeft u aan dat u heel erg tevreden bent.

2. Wat vindt u in het algemeen van het feit dat ons land asielzoekers opvangt?

- ☐ Ik vind dat een goede zaak
- ☐ Ik sta hier neutraal in
- ☐ Ik vind dat geen goede zaak
- ☐ Weet ik niet / geen mening

De eerste vragen gaan over uw persoonlijke ervaringen met het AZC Overloon dat is gevestigd aan de Stevensbeekseweg 14a tussen Overloon en Stevensbeek. Het AZC Overloon is medio 2014 geopend.

3. Wat vindt u ervan dat de gemeente Boxmeer asielzoekers opvangt?

- ☐ Ik vind dat een goede zaak
- ☐ Ik sta hier neutraal in
- ☐ Ik vind dat geen goede zaak
- ☐ Weet ik niet / geen mening

4. Wat vindt u ervan dat er een AZC in uw woonomgeving is?

- ☐ Ik vind dat een goede zaak
- ☐ Ik sta hier neutraal in
- ☐ Ik vind dat geen goede zaak
- ☐ Weet ik niet / geen mening

5. Merkt u er iets van dat er een AZC in uw woonomgeving is?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet / geen mening

6. Wat zijn uw eigen ervaringen met het AZC Overloon?

- ☐ uitsluitend positieve ervaringen naar vraag 7 en vervolgens naar vraag 9
- ☐ vooral positief, maar ook negatieve ervaringen.....naar vraag 7 en 8
- ☐ evenveel positieve als negatieve ervaringen.....naar vraag 7 en 8
- ☐ vooral negatief, maar ook positieve ervaringen.....naar vraag 7 en 8
- ☐ uitsluitend negatieve ervaringen ga verder naar vraag 8
- ☐ ik heb geen ervaringen..... ga verder naar vraag 9
- ☐ weet ik niet / geen mening ga verder naar vraag 9

7. Welke positieve ervaringen had u zelf met het AZC Overloon?

- ☐ Ik had geen positieve ervaringen.

8. Welke negatieve ervaringen had u zelf met het AZC Overloon?

- ☐ Ik had geen negatieve ervaringen.

9. Heeft u zelf contact gehad met bewoners van het AZC? Bijvoorbeeld een bezoek aan het AZC, een gesprek voeren of groeten in het voorbijgaan

- ☐ Helemaal geen contact..... ga verder naar vraag 11
☐ Nauwelijks contact
☐ Enig contact
☐ Veel contact

10. Waaruit bestond dit contact? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Groeten in het voorbijgaan
☐ Gesproken met asielzoekers op straat, winkel, bushalte etc.
☐ Ben op het AZC geweest
☐ Vluchteling(en) is/zijn bij mij thuis geweest
☐ Heb asielzoekers geholpen/ heb vrijwilligerswerk gedaan
☐ Anders, namelijk :

11. Ervaart u wel eens overlast door bewoners van het AZC Overloon?

- ☐ Ja, veel overlast
☐ Ja, een beetje overlast
☐ Nee, geen overlast ga verder naar vraag 14
☐ Geen antwoord ga verder naar vraag 14

12. Wat voor overlast ervaart u van bewoners van het AZC Overloon?

- ☐ Weet ik niet

13. Waar ervaart u de meeste overlast van bewoners van het AZC Overloon?

- ☐ In het AZC
☐ Rondom het AZC
☐ Bij mij in de straat
☐ Bij mij in de buurt
☐ In de winkels in mijn dorp
☐ In het centrum van mijn dorp
☐ In het openbaar vervoer
☐ Anders, namelijk:

14. Het AZC Overloon is medio 2014 geopend. Ervaart u van het AZC Overloon meer of minder overlast dan u vooraf verwachtte?

- ☐ Ik ervaar meer overlast dan vooraf verwacht
☐ Ik ervaar minder overlast dan vooraf verwacht
☐ De overlast is naar verwachting
☐ Ik had vooraf geen verwachtingen
☐ Geen antwoord

15. Ervaart u in vergelijking met enkele jaren geleden meer of minder overlast door bewoners van het AZC Overloon?

- ☐ Minder overlast
- ☐ Net zoveel overlast
- ☐ Meer overlast
- ☐ Wisselend (soms meer en soms minder overlast)
- ☐ Geen antwoord

16. Voelt u zich weleens onveilig door de aanwezigheid van het AZC Overloon?

- ☐ Ja, vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, zelden
- ☐ Nee...naar vraag 17
- ☐ Geen antwoord...naar vraag 17

16a. U heeft aangegeven dat u wel eens onveilig door de aanwezigheid van het AZC Overloon? Kunt u kort toelichten waarom u zich dan onveilig voelt?

- ☐ Weet ik niet

De vragen die u zojuist heeft beantwoord gingen over uw persoonlijke ervaringen. Nu volgen enkele vragen over de gevolgen van het AZC Overloon voor uw woonomgeving en de mensen die daar wonen.

17. Denkt u dat het AZC Overloon gevolgen heeft gehad voor uw woonomgeving en de mensen die daar wonen?

- ☐ Ja, uitsluitend positieve gevolgen naar vraag 18 en vervolgens naar vraag 20
- ☐ Ja, vooral positief, maar ook negatieve gevolgen.....naar vraag 18 en 19
- ☐ Evenveel positieve als negatieve gevolgen.....naar vraag 18 en 19
- ☐ Ja, vooral negatief, maar ook positieve gevolgen.....naar vraag 18 en 19
- ☐ Ja, uitsluitend negatieve gevolgen ga verder naar vraag 19
- ☐ Nee, heeft geen gevolgen gehad..... ga verder naar vraag 20
- ☐ Weet ik niet / geen mening ga verder naar vraag 20

18. Welke positieve gevolgen denkt u dat de komst van het AZC Overloon heeft gehad voor uw woonomgeving en de mensen die daar wonen?

MEER DAN 1 ANTWOORD MOGELIJK.

- ☐ Het stimuleert het samen ontplooiën van activiteiten en het vrijwilligerswerk
- ☐ Andere culturen verrijken de samenleving
- ☐ Het AZC zorgt voor werkgelegenheid
- ☐ Het AZC zorgt voor instandhouding van voorzieningen (zoals scholen en winkels)
- ☐ Het AZC levert nieuwe klanten voor winkels en ondernemers in de omgeving
- ☐ Het AZC zorgt voor meer begrip voor/kennis over mensen met een onveilig land van herkomst
- ☐ Het is goed voor de uitstraling van Boxmeer (als gemeente die bijdraagt aan opvang van mensen die moeten vluchten)
- ☐ Het AZC levert de gemeente financiële voordelen op (die ten goede komen aan de andere inwoners)
- ☐ Het AZC zorgt dat het terrein van de voormalige gevangenis zinvol wordt benut
- ☐ Anders, namelijk:

- ☐ Weet ik niet

19. Welke negatieve gevolgen denkt u dat de komst van het AZC Overloon heeft gehad voor uw woonomgeving en de mensen die daar wonen?

MEER DAN 1 ANTWOORD MOGELIJK.

- ☐ Verstoring van de rust en het woongenot
- ☐ Rondhangende mensen
- ☐ Het op straat lastigvallen van mensen
- ☐ Toename van geweldsdelicten (mishandeling, bedreiging etc.)
- ☐ Toename van vermogensdelicten (diefstal, woninginbraak etc.)
- ☐ Waardedaling van huizen en/of lastig te verkopen
- ☐ Verpaupering (o.a. afval, vernielingen)
- ☐ Onveilig gevoel
- ☐ Gevaarlijke situaties in het verkeer
- ☐ Anders, namelijk:

- ☐ Weet ik niet

20. Op welke manieren kwam u aan informatie over de opvang van asielzoekers in het AZC Overloon? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Website van de gemeente Boxmeer
- ☐ Sociale media van de gemeente Boxmeer
- ☐ Gemeentepagina in huis-aan-huisblad
- ☐ Via de regionale media, zoals Omroep Brabant, De Gelderlander
- ☐ Informatiebijeenkomsten van de gemeente Boxmeer
- ☐ Brieven van de gemeente Boxmeer
- ☐ Nieuwsbrief van de gemeente Boxmeer
- ☐ Persoonlijk contact met het COA of de gemeente Boxmeer
- ☐ Via mensen in mijn omgeving
- ☐ Anders, namelijk :

- ☐ Ik heb geen informatie gezien

21. Hoe tevreden of ontevreden bent u over de informatievoorziening over het AZC Overloon?

- ☐ Zeer tevreden..... ga verder naar vraag 22
- ☐ Tevreden..... ga verder naar vraag 22
- ☐ Niet tevreden en niet ontevreden..... ga verder naar vraag 22
- ☐ Ontevreden..... ga verder naar vraag 21
- ☐ Zeer ontevreden..... ga verder naar vraag 21
- ☐ Geen antwoord..... ga verder naar vraag 22

22. Waarom bent u ontevreden over de informatievoorziening over het AZC Overloon?

- ☐ Weet ik niet

23. Kunt u voor de volgende uitspraken aangeven in hoeverre u het hiermee eens of oneens bent?

	Helemaal mee eens	Mee eens	Niet mee eens en niet mee oneens	Mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet / geen mening
De politie treedt adequaat op bij overlast van asielzoekers en onveilige situaties bij AZC Overloon						
De gemeente Boxmeer behartigt mijn belangen ten aanzien van de opvang van asielzoekers op een goede manier						

Toekomst

De toestroom van asielzoekers is nog niet voorbij. Ook in de komende jaren komen er nieuwe asielzoekers naar Europa en naar Nederland. De gemeenteraad van Boxmeer neemt in het voorjaar een besluit over het wel of niet voortzetten van het opvangen van asielzoekers in het AZC Overloon.

24. Hoe staat u tegenover het voortzetten van het AZC Overloon?

- ☐ Positief.....ga naar vraag 25
- ☐ Acceptabel onder voorwaarden.....ga naar vraag 25
- ☐ Negatief.....ga naar vraag 25
- ☐ Weet niet / geen mening.....ga verder naar vraag 25

We willen benadrukken dat er nog geen besluit is genomen. Dat is aan de gemeenteraad van Boxmeer. Het is mogelijk dat de gemeenteraad besluit dat de opvang van asielzoekers wordt voortgezet, ondanks dat u zelf tegen verlenging bent. Daarom horen we graag welke voorwaarden voor u belangrijk zijn, indien de opvang van asielzoekers in AZC Overloon wordt voortgezet.

25. Welke voorwaarden zijn voor u belangrijk bij het voortzetten van het AZC Overloon?

- ☐ Weet ik niet

26. De huidige overeenkomst voor het AZC Overloon eindigt in 2022.

Stel: het AZC Overloon blijft geopend. Wat is uw voorkeur ten aanzien van de termijn van de nieuwe overeenkomst?

- ☐ Dat maakt mij niet uit
- ☐ Een overeenkomst voor 5 jaar
- ☐ Een overeenkomst met een kortere looptijd, namelijk (vul hier het aantal jaren in): _____
- ☐ Een overeenkomst met een langere looptijd, namelijk (vul hier het aantal jaren in): _____
- ☐ Weet niet

27. De huidige capaciteit van het AZC is maximaal 875 asielzoekers.

Stel: het AZC Overloon blijft geopend. Wat is uw voorkeur ten aanzien van het aantal bewoners in het AZC?

- ☐ Dat maakt mij niet uit
- ☐ Het huidige aantal van maximaal 875 asielzoekers is acceptabel
- ☐ Het AZC moet meer asielzoekers opvangen
- ☐ Het AZC moet minder asielzoekers opvangen
- ☐ Weet niet

28. Het AZC heeft op dit moment een diverse bewonerssamenstelling. Er wonen gezinnen, alleenstaande minderjarigen en alleenstaande volwassenen. De asielzoekers zijn deels afkomstig uit zogenaamde veilige landen, en deels uit landen die als onveilig worden beschouwd.

De Nederlandse regering beschouwt een land als veilig als er "over het algemeen geen sprake is van vervolging vanwege bijvoorbeeld ras of geloof, foltering, of een onmenselijke behandeling". Ondanks dat een land door de Nederlandse overheid als veilig wordt beschouwd, kan iemands persoonlijke situatie toch recht geven op asiel.

Stel: het AZC Overloon blijft geopend. Wat is uw voorkeur ten aanzien van de bewonerssamenstelling van het AZC?

- ☐ Dat maakt mij niet uit
- ☐ Huidige bewonerssamenstelling is acceptabel
- ☐ De bewonerssamenstelling moet veranderen...ga naar vraag 28b
- ☐ Weet niet / geen mening

28b. U heeft aangegeven dat u graag ziet dat de bewonerssamenstelling verandert indien het AZC Overloon langer openblijft. Kunt u dat hieronder toelichten?

- ☐ Weet ik niet

29. Stel: het AZC Overloon blijft geopend. Waaraan moet de gemeente Boxmeer in dat geval extra aandacht besteden in de komende jaren?

(maximaal drie antwoorden mogelijk)

- ☐ Activiteiten voor asielzoekers op het AZC
- ☐ Aandacht voor de normen en waarden van de Nederlandse samenleving
- ☐ Asielzoekers leren zo snel mogelijk Nederlands
- ☐ Een schone en veilige omgeving bij het AZC
- ☐ AZC koopt producten bij lokale ondernemers
- ☐ Voldoende inzet van politie en beveiliging
- ☐ Verbeteren van de verkeersveiligheid
- ☐ Meldpunt voor problemen en overlast
- ☐ Vrijwilligerswerk door asielzoekers
- ☐ Anders, namelijk:

- ☐ Geen van alle

30. Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen?

	Helemaal mee eens	Mee eens	Niet mee eens en niet mee oneens	Mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet / geen mening
Asielzoekers moeten zich nuttig maken in onze samenleving						
De opvang van asielzoekers gaat ten koste van inwoners van de gemeente die het al moeilijk hebben						
Het is onze plicht om asielzoekers fatsoenlijk op te vangen in Nederland						
De opvang van asielzoekers biedt kansen voor inwoners en ondernemers in de gemeente						

31. Bent u bereid om u als vrijwilliger in te zetten voor asielzoekers?

- ☐ Ja, ik doe dat al
- ☐ Ja, ik zou dat wel willen
- ☐ Wel bereid, maar dat gaat niet lukken
- ☐ Nee, ik wil dat niet doen
- ☐ Hangt ervan af
- ☐ Weet ik niet

Achtergrondvragen

Tot slot willen wij u enkele vragen stellen over uw persoonlijke situatie. Deze gegevens worden net als de andere gegevens vertrouwelijk verwerkt. Ze worden alleen gebruikt om inzicht te krijgen in verschillen tussen groepen bewoners, denk bijvoorbeeld aan resultaten per dorp.

32. In welk dorp woont u?

Gemeente Boxmeer

- ☐ Groeningen
- ☐ Holthees
- ☐ Maashees
- ☐ Overloon
- ☐ Vierlingsbeek
- ☐ Vortum-Mullem

Gemeente Sint-Anthonis

- ☐ Oploo
- ☐ Sint-Anthonis
- ☐ Stevensbeek
- ☐ Westerbeek

33. Bent u betrokken bij het AZC Overloon?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, als werknemer
- ☐ Ja, als toeleverancier
- ☐ Ja, als vrijwilliger
- ☐ Ja, op een andere manier:

34. Bent u ...?

- ☐ man
- ☐ vrouw
- ☐ anders / wil niet zeggen

35. Wat is uw leeftijd?

- ☐ _____ jaar

36. Heeft u tot slot nog opmerkingen over dit onderzoek die u in deze vragenlijst niet kwijt kon?

U bent aan het einde gekomen van deze vragenlijst. Hartelijk dank voor uw medewerking.

Graag ontvangen wij de ingevulde vragenlijst retour in bijgeleverde retourenvelop.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl